

บทที่ ๖

ปัญหาและแนวทางการพัฒนาเขตบางเขน

ปัญหาทั่ว ๆ ไปของเขตบางเขน

ก. ปัญหาการขยายตัวของชุมชน

จาก พ.ศ. ๒๕๑๗-๒๕๒๖ เขตบางเขนมีลักษณะการขยายตัวของชุมชนไปในทุกทิศทุกทางหรือเป็นไปตามยถากรรม ปราศจากการวางแผนและควบคุมที่เหมาะสม ซึ่งส่งผลให้เกิดปัญหาการใช้ที่ดินติดตามมา และยังเป็นอุปสรรคต่อการจัดบริการด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการอีกด้วย

ข. ปัญหาการใช้ที่ดิน

ปัญหาการใช้ที่ดินได้เสนอรายละเอียดไปแล้วในบทที่ ๔ ในที่นี้จะเป็นการกล่าวโดยสรุปเท่านั้นคือ

๑. การใช้ที่ดินของเขตบางเขนมีความสับสน ไร้ระเบียบ เนื่องจากขาดการวางแผนมาแต่อดีต

๒. การขยายตัวของชุมชนเป็นแบบ Ribbon Development ทำให้พื้นที่ที่อยู่ข้างหลังถูกปล่อยทิ้งให้ว่างเปล่า ซึ่งอาจกลายเป็นแหล่งเสื่อมโทรมได้ในอนาคต

๓. การใช้ที่ดินเพื่ออยู่อาศัย มักเกิดเป็นหย่อม ๆ ขาดความต่อเนื่อง ซึ่งจะ เป็นอุปสรรคต่อการจัดบริการสาธารณูปโภค

๔. มีชุมชนแออัดเกิดขึ้นในพื้นที่หลายแห่ง และที่สำคัญคือ มีการบุกรุกสร้างบ้านเรือนในพื้นที่ตามแนวคลองและในคลอง ซึ่งเป็นการทำลายภูมิทัศน์ของเมือง และยังเป็น การกีดขวางทางไหลของน้ำอีกด้วย

๕. เขตบางเขนมีพื้นที่สถาบันราชการเป็นจำนวนมาก โดยส่วนใหญ่จะเป็นพื้นที่ขนาดใหญ่ และตั้งอยู่บนพื้นที่ที่มีศักยภาพสูง ซึ่งพื้นที่นี้ เป็นอุปสรรคหรือเป็นตัวจำกัดการขยายตัวของชุมชนโดยเฉพาะที่อยู่อาศัย นับว่า เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้พื้นที่อยู่อาศัยเกิดขึ้นเป็นหย่อม ๆ และก่อให้เกิดปัญหาดังกล่าวข้างต้น

ค. ปัญหาด้านสาธารณสุขโรคและสาธาณูปการ

๑. ถนนและสะพาน

ก) ถนนทรงประภา เป็นถนนสายท้องถิ่นที่สำคัญของแขวงสีกัน สภาพปัจจุบันช่วงหัวถนนที่เชื่อมต่อกับถนน เขียวฉวมอากาศจะแคบกว่าช่วงอื่น ๆ คือมีลักษณะเป็นถนนคอคอด แม้ในปัจจุบันปัญหาการจราจรยังไม่ปรากฏชัดเจนนักทั้งนี้เพราะจำนวนรถยนต์ยังมีไม่มาก แต่ในอนาคตจะต้อง เกิดปัญหาอย่างแน่นอนถ้าไม่ขยายช่วงถนนดังกล่าว ทั้งนี้เพราะจากการวิเคราะห์พื้นที่เพื่อรองรับการขยายตัวของชุมชนด้านที่อยู่อาศัย พื้นที่ตามแนวถนนสายนี้ทั้ง ๒ ฟาก จะเป็นพื้นที่เหมาะสมในการรองรับการขยายตัวของชุมชน โดยเฉพาะในช่วงเวลาของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๖ และแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๓๐-๒๕๓๔) (ดูแผนที่ ๕.๒๗) ด้วยความสำคัญของพื้นที่ดังกล่าว ย่อมส่งผลให้จำนวนรถยนต์เพิ่มขึ้นบนถนนสายนี้อย่างแน่นอน

ข) ถนนสายท้องถิ่นหรือถนนชอยบางแห่งยังมีผิวการจราจรขรุขระ เช่น ถนนเพิ่มสิน ถนนวัดเกาะ ฯลฯ ทำให้ผู้ใช้เส้นทางดังกล่าวไม่ได้รับความสะดวกเท่าที่ควร

ค) สะพานข้ามคลองสอง ๒ แห่งในแขวงคลองถนนคือ สะพานเพิ่มสิน และสะพานวัดเกาะ ซึ่งเชื่อมถนนท่าดินแดงกับถนนเพิ่มสินและถนนวัดเกาะ สภาพปัจจุบันสะพานทั้ง ๒ แห่งนี้เป็นสะพานไม้ สูงและชัน โดยเฉพาะสะพานเพิ่มสินมีความชำรุดมาก ไม่สะดวกและไม่ปลอดภัยแก่ผู้ใช้

๒. ประปา

ในปัจจุบันพื้นที่เขตบางเขนส่วนน้อยเท่านั้นที่ได้รับบริการด้านน้ำประปา ประชาชนส่วนใหญ่ยังคงเดือดร้อนเรื่องน้ำกินน้ำใช้ที่สะอาดและมีคุณภาพ ถึงแม้ว่าการประปานครหลวงจะได้จัดทำโครงการแผนหลัก (Master Plan) ขยายกำลังผลิตและพื้นที่จ่ายน้ำประปาเพิ่มขึ้น โดยกำหนดให้โครงการระยะสุดท้ายสิ้นสุดใน พ.ศ. ๒๕๔๓ ก็ตาม แต่ขณะนี้ได้กำหนดระยะและช่วงเวลาดำเนินการตามโครงการถึง พ.ศ. ๒๕๓๒ เท่านั้น และเท่าที่ผ่านมาการประปานครหลวงต้องประสบกับปัญหาความล่าช้าในการดำเนินงาน เช่น ปัญหาด้านการจัดหาแหล่งเงินทุน ปัญหาการว่าจ้างบริษัทวิศวกรที่ปรึกษาเพื่อควบคุมงานก่อสร้าง ฯลฯ ด้วยเหตุนี้งานจึงไม่แล้วเสร็จตามเวลาที่กำหนด อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงพื้นที่จ่ายน้ำเพิ่ม

ตามโครงการแผนหลักช่วงระยะเวลาต่าง ๆ จะเห็นว่ายังมีทิศทางไม่สอดคล้องกับการขยายตัวของชุมชนเท่าที่ควร ทำให้พื้นที่ชุมชนจำนวนไม่น้อยยังคงไม่ได้รับบริการด้านน้ำประปา จึงจำเป็นต้องสูบน้ำใต้ดินขึ้นมาใช้ อันเป็นผลให้แผ่นดินเกิดการทรุดตัว ซึ่งเป็นการเพิ่มปัญหาอีกปัญหาหนึ่งให้แก่เขตบางเขนและกรุงเทพมหานครรวมทั้งจังหวัดใกล้เคียงด้วย

๓. โทรศัพท์

จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับโทรศัพท์ในบทที่ ๓ จะพบว่าชุมสายโทรศัพท์ต่าง ๆ ที่มีพื้นที่รับผิดชอบในเขตบางเขน (แผนที่ ๓.๑๕) ไม่สามารถให้บริการแก่ประชาชนผู้ประสงค์ขอติดตั้งหรือใช้โทรศัพท์ได้อย่างทั่วถึงและเพียงพอ ปัญหาเนื่องด้วยการโทรศัพท์แห่งประเทศไทยได้ตระหนักดี และได้ดำเนินการปรับปรุงและขยายกิจการโทรศัพท์ โดยเพิ่มจำนวนเลขหมายและชุมสายตามโครงการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๐-๒๕๒๗ (โครงการขยายกิจการโทรศัพท์นครหลวง พ.ศ. ๒๕๒๐-๒๕๒๗) จากโครงการนี้ชุมสายโทรศัพท์ต่าง ๆ ที่มีพื้นที่รับผิดชอบในเขตบางเขนต่างก็ได้รับจำนวนเลขหมายเพิ่มขึ้น และยังได้เพิ่มจำนวนชุมสายโทรศัพท์ใหม่อีก ๒ แห่งคือ ชุมสายโทรศัพท์แจ้งวัฒนะ และสีกัน โดยชุมสายโทรศัพท์แจ้งวัฒนะจะเปิดดำเนินการในปลายปี ๒๕๒๗

โครงการขยายกิจการโทรศัพท์นครหลวง พ.ศ. ๒๕๒๐-๒๕๒๗ ได้กำหนดเพิ่มเลขหมายโทรศัพท์ให้แก่ชุมสายโทรศัพท์ต่าง ๆ ที่มีพื้นที่รับผิดชอบอยู่ในเขตบางเขนทั้งหมด ๖๖,๐๐๐ เลขหมาย (ตาราง ๖.๑) จำนวนเลขหมายเหล่านี้จะทยอยติดตั้งไปจนสิ้นสุดโครงการในเดือนธันวาคม ๒๕๒๗

เมื่อพิจารณาจำนวน Waiting List หรือผู้ประสงค์ติดตั้งโทรศัพท์ในระหว่างโครงการถึงเดือนกันยายน ๒๕๒๖ เปรียบเทียบกับจำนวนเลขหมายโทรศัพท์ที่ยังมีเหลืออยู่ในโครงการระหว่างเดือนตุลาคม - ธันวาคม ๒๕๒๗ (ตาราง ๖.๒) แล้วจะเห็นว่า จำนวนเลขหมายโทรศัพท์ที่ยังมีเหลืออยู่ในโครงการฯ นั้นมีจำนวนใกล้เคียงกับจำนวน Waiting List ในปี ๒๕๒๖ เท่านั้น แต่ในปี ๒๕๒๗ ซึ่งเป็นปีสุดท้ายของโครงการฯ ย่อมจะมีจำนวน Waiting List เพิ่มขึ้นอีกอย่างแน่นอน ถ้านำจำนวนคาดประมาณความต้องการใช้โทรศัพท์ของสำนักงานวางแผนและโครงการองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยได้ทำการศึกษาไว้ (ตาราง ๓.๗) จะพบว่าใน พ.ศ. ๒๕๒๗ ความต้องการใช้โทรศัพท์ตามชุมสายต่าง ๆ ที่มีพื้นที่รับผิดชอบในเขตบางเขนจะมีประมาณ ๗๑,๔๘๓ ราย ซึ่งจำนวนผู้ต้องการใช้โทรศัพท์จำนวนนี้จะไม่ได้รับบริการ

ตาราง ๖.๑ โครงการขยายกิจการโทรศัพท์นครหลวง พ.ศ. ๒๕๒๐-๒๕๒๗ (เฉพาะชุมสายโทรศัพท์ที่มีเขตรับผิดชอบในเขตบางเขน)

ชุมสายโทรศัพท์	จำนวน เลขหมายเดิม (ก่อนเริ่มโครงการ)	จำนวน เลขหมายเพิ่ม			กำหนดเสร็จ		จำนวน เลขหมายใหม่ (หลังโครงการ)
		ภาค ๑	ภาค ๒	รวม	ภาค ๑	ภาค ๒	
บางเขน	๕,๔๐๐	๕,๐๐๐	๑,๐๐๐	๖,๐๐๐	เม.ย.-มิ.ย. ๒๔	ต.ค.-ธ.ค. ๒๖	๑๑,๐๐๐
ลาดพร้าว ๑	๕,๐๐๐	-	๖,๐๐๐	๖,๐๐๐	-	เม.ย.-มิ.ย. ๒๗	๑๑,๐๐๐
หลักสี่	๒,๐๐๐	๔,๐๐๐	๑,๐๐๐	๕,๐๐๐	ต.ค.-ธ.ค. ๒๔	ต.ค.-ธ.ค. ๒๖	๗,๐๐๐
ดอนเมือง	๓,๑๐๐	-	๔,๐๐๐	๔,๐๐๐	-	ต.ค.-ธ.ค. ๒๗	๗,๐๐๐
รามอินทรา	๑,๐๐๐	๘,๐๐๐	-	๘,๐๐๐	ก.ค.-ก.ย. ๒๖	-	๘,๐๐๐
พหลโยธิน	๑๔,๘๐๐	๒,๐๐๐	๕,๐๐๐	๗,๐๐๐	ก.ค.-ก.ย. ๒๔	เม.ย.-มิ.ย. ๒๗	๒๒,๐๐๐
อินทามระ	๖,๐๐๐	๔,๐๐๐	๑,๐๐๐	๕,๐๐๐	เม.ย.-มิ.ย. ๒๔	เม.ย.-มิ.ย. ๒๗	๑๑,๐๐๐
บางซื่อ	๑๐,๐๐๐	-	๕,๐๐๐	๕,๐๐๐	-	ต.ค.-ธ.ค. ๒๗	๑๕,๐๐๐
งามวงศ์วาน	๕,๓๐๐	๑๐,๐๐๐	-	๑๐,๐๐๐	ต.ค.-ธ.ค. ๒๖	-	๑๕,๐๐๐
แจ้งวัฒนะ	-	๕,๐๐๐	๓,๐๐๐	๘,๐๐๐	ม.ค.-มี.ค. ๒๗	ม.ค.-มี.ค. ๒๗	๘,๐๐๐
สีกัน	-	-	๒,๐๐๐	๒,๐๐๐	-	ต.ค.-ธ.ค. ๒๗	๒,๐๐๐
รวม	๔๙,๖๐๐	๓๘,๐๐๐	๒๘,๐๐๐	๖๖,๐๐๐	-	-	๑๑๗,๐๐๐

ที่มา : องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย

จากชุมสายต่าง ๆ ทั้งนี้ เพราะจำนวน เลขหมายที่มีไว้บริการแก่ผู้ร้องขอมีไม่เพียงพอตามโครงการฯ นั้นเอง

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาจำนวน Waiting List กับจำนวน เลขหมายโทรศัพท์ที่ยังมีเหลืออยู่ในโครงการฯ ตามตาราง ๖.๒ จะเห็นได้ว่าการกำหนดจำนวน เลขหมายโทรศัพท์เพิ่มตามชุมสายต่าง ๆ ขององค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยนั้นไม่มีความสอดคล้องกัน นั่นคือ บางชุมสายมีผู้ต้องการใช้โทรศัพท์จำนวนมาก แต่องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยได้กำหนดเพิ่มจำนวน เลขหมายให้น้อย เช่น ชุมสายโทรศัพท์หลักสี่, รามอินทรา, อินทรามระ และงามวงศ์วาน หรืออาจกล่าวได้ว่าการกำหนดขยายการให้บริการขององค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยนั้น ไม่สอดคล้องกับทิศทางการขยายตัวของชุมชนเมืองนั้นเอง

ตาราง ๖.๒ เปรียบเทียบจำนวน Waiting List กับจำนวน เลขหมายเพิ่มในโครงการขยายกิจการโทรศัพท์นครหลวง พ.ศ. ๒๕๒๐-๒๕๒๗ ของชุมสายต่าง ๆ ที่มีพื้นที่รับผิดชอบในเขตบางเขน

ชุมสายโทรศัพท์	Waiting List* ประจำเดือน ก.ย. ๒๖	เลขหมายโทรศัพท์ที่ยังมีเหลืออยู่** ในโครงการฯ ระหว่าง ต.ค.๒๖-ธ.ค.๒๗
บางเขน	๖,๘๔๕	๖,๐๐๐
ลาดพร้าว ๑	๖,๕๐๖	๖,๐๐๐
หลักสี่	๒,๘๘๗	๑,๐๐๐
ดอนเมือง	๔,๗๘๘	๔,๐๐๐
รามอินทรา	๑,๗๘๕	-
พหลโยธิน	๑,๐๖๘	๕,๐๐๐
อินทรามระ	๕,๔๐๑	๑,๐๐๐
บางซื่อ	๓,๕๘๘	๕,๐๐๐
งามวงศ์วาน	๑๕,๓๗๒	๑๐,๐๐๐
แจ้งวัฒนะ	-	๘,๐๐๐
สีกัน	-	๒,๐๐๐
รวม	๔๘,๓๔๑	๔๘,๐๐๐

ที่มา : * ตาราง ๓.๖

** ตาราง ๖.๑

๔. การขนส่งมวลชน

ในปัจจุบันรถยนต์โดยสารประจำทางที่ให้บริการแก่ประชาชนตามเส้นทางสายสำคัญ ๆ ในเขตบางเขนค่อนข้างจะทั่วถึง แต่บางเส้นทางมีจำนวนสายเดินรถน้อยเกินไป เช่น สายถนนรามอินทรา มีเส้นทางเดินรถโดยสารประจำทางธรรมดาเพียง ๒ สาย และรถปรับอากาศอีก ๑ สาย (แผนที่ ๓.๑๖) ซึ่งก่อให้เกิดความไม่สะดวกแก่ผู้ใช้บริการที่มีอยู่เป็นจำนวนมากทั้งในเขตบางเขนเองและเขตบางกะปิด้วย โดยเฉพาะในช่วงโมงเร่งด่วนรถจะแน่นมากและต้องเสียเวลารอคอยนาน ดังนั้นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบควรเร่งทำการปรับปรุงแก้ไข

ง. ปัญหาด้านสภาวะแวดล้อม

ปัญหาสภาวะแวดล้อมส่วนใหญ่มักจะเกิดต่อเนื่องมาจากปัญหาการใช้ที่ดินและปัญหาด้านสาธารณสุขโรคและสาธารณสุขการ ที่สำคัญได้แก่

๑. แผ่นดินทรุด

เขตบางเขน เป็นพื้นที่ส่วนหนึ่งที่อยู่ในบริเวณการทรุดตัวของพื้นดินในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดใกล้เคียง ทั้งนี้เนื่องจากสาเหตุสำคัญ ๒ ประการ คือ

- ก) มีการสูบน้ำบาดาลขึ้นมาใช้เป็นจำนวนมาก
- ข) ประปาไม่สามารถให้บริการได้ทั่วถึง

ดังนั้นจึงควรดำเนินการตามแนวทางป้องกันและแก้ไขวิกฤตการณ์น้ำบาดาลและแผ่นดินทรุดในเขตกรุงเทพมหานครอย่างเคร่งครัด

๒. น้ำท่วม

จากสภาพทางภูมิศาสตร์พื้นที่กรุงเทพมหานครรวมทั้งเขตบางเขน เป็นที่ราบลุ่มจึงพบกับปัญหาน้ำท่วม โดยสาเหตุของน้ำท่วมมีอยู่ ๒ สาเหตุใหญ่ ๆ คือ

- ก) น้ำท่วมเนื่องจากน้ำเหนือหลาก
- ข) น้ำท่วมเนื่องจากน้ำฝน

ปัญหาน้ำท่วมนี้จำเป็นต้องทำการแก้ไขและป้องกันโดยเร่งด่วน ทั้งนี้เพื่อป้องกันความเสียหายทางด้านเศรษฐกิจและทรัพย์สิน รวมทั้งป้องกันภัยจากโรคติดต่ออันเกิดจากน้ำเน่าเสียอีกด้วย

๓. การระบายน้ำ

การระบายน้ำในปัจจุบันของเขตบางเขน โดยเฉพาะในเขตชุมชนเมืองยังมีท่อระบายน้ำไม่ทั่วถึง ทำให้บริเวณที่ไม่มีท่อระบายน้ำหรือทางระบายน้ำใด ๆ ทั้งน้ำที่ใช้แล้ว

ลงบนพื้นดินรอบ ๆ ที่พัก ส่วนบริเวณที่มีท่อระบายน้ำในซอยบางแห่ง โดยเฉพาะซอยที่มีหมู่บ้านจัดสรร เช่น ซอยเอี่ยมพาณิชย์ ถนนรามอินทรา ได้สร้างท่อระบายน้ำมาจรดคูน้ำข้างถนนแต่ในปัจจุบัน (ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๒๖) กรมทางหลวงได้ขยายถนนรามอินทราจาก ๒ ช่องทางแบ่ง เป็น ๔ ช่องทางแบ่งโดยยกระดับผิวการจราจร และจัดสร้างท่อระบายน้ำทั้ง ๒ ข้างทาง เป็นเหตุให้ท่อระบายน้ำในซอยดังกล่าวที่สร้างมาก่อน ไม่สามารถเชื่อมกับท่อระบายน้ำสายหลักที่จัดสร้างขึ้นใหม่ได้ ทั้งนี้เพราะมีระดับต่ำกว่า ทำให้ไม่สามารถระบายน้ำออกไปได้ และได้ก่อความเดือดร้อนให้แก่ผู้อยู่อาศัยในบริเวณนี้เป็นอย่างมากในขณะหรือหลังฝนตก เพราะน้ำจะขัง เจิ่งนอง การแก้ไขที่ชาวบ้านบริเวณนี้ปฏิบัติอยู่ในปัจจุบันคือ ติดตั้งเครื่องสูบน้ำบริเวณปลายท่อสูบน้ำออกสู่ท่อระบายน้ำหลักที่จัดสร้างขึ้นใหม่ ทำให้ต้องเสียค่าน้ำมันเชื้อเพลิงโดยใช่เหตุ ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นนี้ชี้ให้เห็นถึงการทำงานโดยปราศจากการวางแผนมาก่อนล่วงหน้า

นอกจากนี้คูคลองบางแห่ง โดยเฉพาะในเขตชุมชน เมือง เกิดดินเลน เช่น ลำผักชี และบางแห่งมีผักตบชวาขึ้นเป็นจำนวนมาก รวมทั้งมีการปลูกสร้างบ้านเรือนรุกล้ำคูคลองอันเป็นอุปสรรคต่อการระบายน้ำ เช่น คลองสอง ต่อกองถนนในแขวงคลองถนน ด้วยปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าวสมควรที่จะต้องทำการแก้ไขปรับปรุงให้มีสภาพที่ดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่

๔. การเก็บขยะ

เนื่องจากงานรักษาความสะอาดเขตบางเขน มีจำนวนเจ้าหน้าที่ยานพาหนะพร้อมอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้น้อย ไม่สมดุลงกับปริมาณมูลฝอยที่เกิดขึ้น เป็นผลให้ไม่สามารถจัดเก็บขยะได้หมดในแต่ละวัน จึงมีขยะกองหมักหมมอยู่ตามที่ต่าง ๆ ภายในเขตเป็นจำนวนมาก (ดูรายละเอียดในบทที่ ๓)

๕. พื้นที่ตามแนวเส้นทางบิน

พื้นที่ตามแนวเส้นทางบิน เป็นพื้นที่ที่เครื่องบินมีโอกาสตกได้มากกว่าบริเวณอื่น ๆ ดังได้พบเห็นอุบัติเหตุเครื่องบินตกอยู่เป็นเนือง ๆ โดยเฉพาะทางตอนเหนือของท่าอากาศยานกรุงเทพ และอุบัติเหตุดังกล่าวนี้ย่อมมีโอกาสเกิดขึ้นได้เสมอ ยิ่งในสภาพปัจจุบันเครื่องบินมีจำนวนเที่ยวบินมากขึ้น ดังนั้นจึงควรจะได้มีการทบทวนประกาศกระทรวงคมนาคม เรื่องกำหนดเขตปลอดภัยในการเดินอากาศ ซึ่งออกตามความในมาตรา ๖ และมาตรา ๕๔ แห่งพระราชบัญญัติการเดินอากาศ พ.ศ. ๒๔๙๗ นั้นให้เหมาะสมกับลักษณะของเครื่องบินในปัจจุบันซึ่งมีความเร็วมาก

๖. มลภาวะ

ก) มลภาวะเสียงเครื่องบิน

ในปัจจุบันพื้นที่ใกล้เคียงโดยรอบท่าอากาศยานกรุงเทพจะได้รับผลกระทบจากเสียงเครื่องบินขึ้น-ลง และจะยิ่งได้รับเสียงสูงขึ้นและบ่อยครั้งขึ้น เนื่องจากในอนาคตขนาดของเครื่องบินจะใหญ่ขึ้น รวมทั้งปริมาณการจราจรทางอากาศจะมีมากขึ้น ดังนั้นจึงสมควรหาวิธีบรรเทาปัญหาดังกล่าว

ข) มลภาวะจากโรงงานอุตสาหกรรม

มลภาวะที่ชุมชนที่อยู่อาศัยในเขตบางเขนได้รับจากโรงงานอุตสาหกรรมบริเวณข้างเคียงได้แก่ น้ำเน่าเสีย, เสียงดัง, ฝุ่นละออง, เขม่าควันและกลิ่น นอกจากนี้โรงงานกำจัดมูลฝอยหรือโรงงานปุ๋ยรามอินทราได้ก่อให้เกิดมลภาวะและเหตุรำคาญแก่ชุมชนโดยรอบ ทั้งนี้เพราะน้ำจากกองขยะซึ่งมีปริมาณสารอินทรีย์สูงมาก ได้ไหลลงสู่ลำคลอง เป็นเหตุให้คุณภาพน้ำต่ำลงจนเกิดการเน่าเสีย นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดฝุ่นละอองโดยเฉพาะในขณะทำการเผาขยะปัญหาดังกล่าวนี้จำเป็นต้องทำการแก้ไขให้หมดไปโดยเร็ว

การกำหนดนโยบายการพัฒนา

การกำหนดนโยบายการพัฒนาผู้ศึกษาได้กำหนดขึ้นตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๒๕-๒๕๒๙) โดยมีนโยบายที่สำคัญ คือ

ก. นโยบายการพัฒนาเมือง ซึ่งเป็นนโยบายหนึ่งในนโยบายพัฒนาการตั้งถิ่นฐานมนุษย์

ข. นโยบายการพัฒนากรุงเทพมหานคร

ก. นโยบายการพัฒนาเมือง

เพื่อแก้ไขปัญหาและปรับปรุงการตั้งถิ่นฐานของเมือง รัฐจึงได้กำหนดนโยบายดังนี้

๑. สนับสนุนโครงการพัฒนาและการวางผังเมืองที่จะช่วยส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนและสัมพันธ์กับการพัฒนาทางเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม การเกษตร การบริการสังคม และการอนุรักษ์ทางวัฒนธรรมโดยมีจุดมุ่งหมายในการปรับปรุงคุณภาพของชีวิตเป็นหลัก

๒. ควบคุมกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นต้นเหตุของปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิเศษ ซึ่งจะก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพและอนามัยของประชาชนในเมืองซึ่งมีขอบเขตและระดับของปัญหา

ดังกล่าวรุนแรงที่สุด

๓. ถือว่าที่ดินในเมืองและโดยรอบ เป็นทรัพยากรของส่วนรวมที่จะต้องมี การควบคุมและกำหนดแนวทางการใช้ที่ดินที่เหมาะสม และเพื่อป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อมจากการใช้ที่ดินผิดประเภท

มาตรการต่าง ๆ เพื่อสนองนโยบายดังกล่าว ได้แก่ (เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในครั้งนี้)

๑. ด้านการใช้ที่ดิน มีการกำหนดนโยบายและแนวทางการใช้ที่ดินบริเวณชานเมืองควบคุมการใช้ที่ดินในเมือง จัดทำแผนและดำเนินการให้มีการกระจายอุตสาหกรรมออกจากเขตนครหลวง

๒. ด้านโครงสร้างพื้นฐานทาง เศรษฐกิจและสังคมโดยสนับสนุนและ เร่งรัดการก่อสร้างที่อยู่อาศัยให้แก่ประชาชนปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรม วางแผนและเร่งรัดการก่อสร้างระบบการคมนาคมที่สอดคล้องกับลักษณะการใช้ที่ดินของเมือง

๓. ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม มีการควบคุมและแก้ไขปัญหามลพิษ ปรับปรุงความสะอาดและความเรียบร้อยของบ้านเรือน ส่งเสริมบริการด้านการพักผ่อนหย่อนใจ และมีการอนุรักษ์โบราณสถานวัตถุที่มีคุณค่า

ข. นโยบายการพัฒนากรุงเทพมหานคร

เป้าหมาย

หลักการสำคัญที่จะช่วยชะลอการเติบโตของกรุงเทพมหานครในด้านประชากรและให้สอดคล้องกับนโยบายหลัก จึงได้กำหนดเป้าหมายลักษณะการเติบโตของกรุงเทพมหานครดังนี้

๑. จะต้องห้ามและจำกัดกิจกรรมอัน เป็นมูลเหตุให้เกิดการดึงดูดประชากรจากต่างจังหวัดอพยพเข้ามาทำงานหรือใช้สาธารณูปการในกรุงเทพมหานคร ซึ่งได้แก่

ก) จำกัดการก่อตั้งและดำเนินกิจกรรมด้านอุตสาหกรรมการผลิตในกรุงเทพมหานคร จะต้องมีการวางแผนระยะยาวในการโยกย้ายอุตสาหกรรมการผลิตที่มีอยู่เดิมออกจากกรุงเทพมหานคร

ข) จำกัดการก่อสร้างหรือดำเนินการและขยายกิจการด้านสาธารณูปโภคและบริการสาธารณะต่าง ๆ อันจะเป็นปัจจัยให้เกิดการเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะ

อย่างยิ่งในด้านอุตสาหกรรม ได้แก่ การขนส่ง ท่าเรือเดินสมุทร สถานีขนถ่ายสินค้า สนามบิน พาณิชยกรรม และสถานีขนส่ง เช่น ที่เอกมัย ตลาดหมอชิต เป็นต้น

ค) ห้ามการก่อตั้งหรือขยายกิจการด้านบริการสังคมทั่วไป ที่ไม่เพียงแต่บริการเฉพาะชาวกรุงเทพมหานครเท่านั้น ได้แก่ การศึกษาระดับอุดมศึกษา โรงพยาบาล สถานบำบัดเฉพาะโรค เช่น โรคเรื้อน โรคมะเร็ง เป็นต้น โดยให้กระจายไปสู่ท้องถิ่นภูมิภาคมากขึ้น

๒. พัฒนา เมืองข้างเคียงในจังหวัดปริมณฑลกรุงเทพมหานครให้เป็นเมืองสมบูรณ์แบบ เพื่อรองรับกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับกรุงเทพมหานครโดยตรง กำหนดเป้าหมายเมืองเหล่านั้น เพื่อเป็น เมืองหอพัก เมืองศูนย์กลางคมนาคม เมืองการศึกษา เมืองท่องเที่ยว เมืองอุตสาหกรรม เมืองพักผ่อนหย่อนใจ เป็นต้น จังหวัดในปริมณฑล ได้แก่ สมุทรปราการ นนทบุรี ปทุมธานี นครปฐมและสมุทรสาคร

การกำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนา เขตบางเขน

เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายพัฒนา เมืองและนโยบายพัฒนากรุงเทพมหานคร ผู้ศึกษา จึงได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนา เขตบางเขนไว้ดังนี้

ก. กำหนดขอบเขตของพื้นที่ที่เหมาะสมในการขยายตัวของประชาชนและชุมชน เมือง เพื่อสะดวกในการพัฒนา

ข. หาแนวทางการจัดระเบียบของการใช้ที่ดินไม่ให้เกิดความขัดแย้ง อันจะเป็นการลดปัญหาการก่อความเดือดร้อนรำคาญซึ่งกันและกัน โดยมุ่งเน้นให้การใช้ที่ดินเพื่อการอุตสาหกรรมมีความสัมพันธ์กับย่านที่อยู่อาศัย

ค. ส่งเสริมการใช้ที่ดินย่านอยู่อาศัยในลักษณะของหมู่บ้านสมบูรณ์แบบ มีบริการสาธารณชนครบถ้วน เพื่อความสะดวกปลอดภัยต่อความเป็นอยู่และลดการเดินทางเข้ามาใช้บริการในเขตชั้นในของกรุงเทพมหานคร

ง. ปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรมหรือชุมชนแออัดให้มีสภาพแวดล้อมที่ดีขึ้น

จ. ปรับปรุงระบบการคมนาคมขนส่งให้มีความสะดวก ปลอดภัย และประหยัดค่าใช้จ่ายสำหรับ เดินทาง

ฉ. ปรับปรุงระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการให้พอเพียงและทั่วถึง รวมทั้งบรรเทาปัญหาน้ำท่วมและแผ่นดินทรุด โดยไม่ทำลายระบบนิเวศน์และสภาพแวดล้อม

ข. อนุรักษ์ธรรมชาติและโบราณสถานอันเป็นศิลปวัฒนธรรมที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์

ข. ส่งเสริมให้มีที่โล่ง ที่ว่าง เพื่อนันทนาการและภูมิทัศน์ อันเป็นการเสริมสร้าง

ให้เขตบางเขนมีความสวยงามร่มรื่นและน่าอยู่อาศัย

แนวทางพัฒนา เขตบางเขน

ก. กำหนดขอบเขตการขยายตัวของชุมชน

การกำหนดขอบเขตการขยายตัวของชุมชนในอนาคตของ เขตบางเขนนั้นจะเป็น การแก้ปัญหาการขยายตัวของชุมชนอย่างไม่เป็นระเบียบ (ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตดังกล่าวไว้ แล้วในบทที่ ๔) (แผนที่ ๕.๒๗) โดยพื้นที่ภายในขอบเขตดังกล่าวควรมีหลักการที่สำคัญในการ ดำเนินแนวทางพัฒนาดังต่อไปนี้ คือ

๑. ปรับปรุงการใช้ที่ดินให้เป็นบริเวณที่อยู่อาศัยสมบูรณ์แบบ และส่งเสริมให้ เกิดศูนย์กลางชุมชน ซึ่งเป็นที่ทำงานและบริการสาธารณชุมชน (สาธารณูปโภคและสาธารณูป- การ) มากขึ้น

๒. ส่งเสริมให้เกิดศูนย์สาธารณูปการชุมชนในย่านที่อยู่อาศัย

๓. ส่งเสริมให้มีย่านอุตสาหกรรม โดยกำหนดให้มีขนาดและจำนวนอุตสาหกรรมตามความจำเป็นในด้านเศรษฐกิจเท่านั้น และต้องมีมาตรการควบคุมไม่ให้เกิดปัญหามล ภาวะอันจะก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่ประชาชนโดยรอบ

๔. ปรับปรุงสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ให้เหมาะสมที่จะเป็นชุมชนอยู่อาศัย

ข. พัฒนาการใช้ที่ดิน

๑. การใช้ที่ดินของชุมชน

ก) จัดระเบียบการใช้ที่ดิน โดยการจัดทำผังเมือง เพื่อให้มีการใช้ ที่ดินอย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมการใช้ที่ดินเพื่ออุตสาหกรรมและธุรกิจพาณิชย- กรรมให้มีความสัมพันธ์กับย่านที่อยู่อาศัย เพื่อความสะดวกในการติดต่อและการทำงาน ทั้งนี้ ให้ประกาศเป็นกฎกระทรวงบังคับใช้ผังเมือง เพื่อควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินตามแผนผังและ ข้อกำหนด สิ่งนี้จะ เป็นการแก้ปัญหาการใช้ที่ดินล้นของเขตบางเขนได้

การส่งเสริมการใช้ที่ดินเพื่อการอุตสาหกรรมให้มีความสัมพันธ์กับ ย่านที่อยู่อาศัยนั้นจะต้องไม่เป็นอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดมลภาวะและหรือความเดือดร้อนรำคาญ

ต่อชุมชนและสภาพแวดล้อม อุตสาหกรรมดังกล่าวจะเป็นอุตสาหกรรมประเภทหัตถกรรม โดยอุตสาหกรรมประเภทนี้อาจให้อยู่ปนกับที่อยู่อาศัยได้ ส่วนอุตสาหกรรมบริการ เช่น โรงงานซ่อมเคาะ พ่นสีรถยนต์ การผลิตขนาดเล็ก การพิมพ์ ควรจัดให้อยู่ห่างจากชุมชนอยู่อาศัยประมาณ ๒-๓ กม.

สำหรับอุตสาหกรรมขนาดปานกลางถึงขนาดใหญ่หรืออุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดมลภาวะ และหรือความเดือดร้อนรำคาญต่อชุมชนและสภาพแวดล้อม ควรให้ย้ายไปอยู่ในนิคมอุตสาหกรรม ซึ่งอาจจะเป็นนิคมอุตสาหกรรมบางชั้น, ลาดกระบังหรืออื่น ๆ ถ้าเป็นอุตสาหกรรมขนาดเล็กและกลาง อาจจัดให้อยู่ในเขตอุตสาหกรรม เช่น บริเวณลำโรง - ปู่เจ้าสมิงพราย - บางนา, บางปู และราษฎร์บูรณะ นอกจากนั้นไม่ควรอนุญาตให้จัดตั้งโรงงานประเภทนี้ขึ้นอีกในเขตบางเขน

ตัวอย่างโรงงานอุตสาหกรรมที่ควรย้ายออกจากเขตบางเขน ได้แก่ โรงงานด้านเหนือของท่าอากาศยานกรุงเทพในแขวงตลาดบางเขน ซึ่งมีอยู่ ๕ โรงงาน เป็นโรงงานทอผ้า ๒ โรงงาน โรงงานทอพรม ๑ โรงงาน โรงงานหล่อท่อคอนกรีต ๑ โรงงาน และโรงงานวัสดุก่อสร้าง ๑ โรงงาน โดยเฉพาะโรงงานไทยเทียร์ และโรงงานพรมไทย เคยมีประชาชนยื่นเรื่องร้องเรียนต่อกรมโรงงานอุตสาหกรรมว่าก่อความเดือดร้อนรำคาญในเรื่องของน้ำโสโครก นอกจากนั้นโรงงานดังกล่าวยังตั้งอยู่ในบริเวณที่อาจได้รับอันตรายจากเครื่องบินตกได้มาก ดังที่เคยเกิดอุบัติเหตุ เครื่องบินตกบริเวณโรงงานทอผ้าเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๔ อีกทั้งโรงงานอุตสาหกรรมเหล่านี้ไม่ได้มีส่วนสัมพันธ์กับท่าอากาศยาน กล่าวคือ โรงงานอุตสาหกรรมที่ตั้งอยู่ใกล้สนามบินนั้นควรเป็นโรงงานอุตสาหกรรมประเภทส่งออก แต่โรงงานทั้งหลายนั้นไม่มีลักษณะเช่นนี้ จึงสมควรให้ย้ายออกจากบริเวณดังกล่าว ส่วนโรงงานอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดมลพิษและหรือความเดือดร้อนรำคาญต่อชุมชนและสภาพแวดล้อมแห่งอื่น ๆ ก็ควรดำเนินการจัดย้าย ทั้งนี้โดยให้พิจารณาเป็นราย ๆ ไปตามความเหมาะสม

ข) การจัดทำผังเมืองเพื่อจัดระเบียบการใช้ที่ดินนั้น จะต้องจัดทำผังสาธารณูปโภคโดยเฉพาะผังถนน โดยจัดโครงข่ายถนนให้ทั่วถึงพื้นที่ชุมชน ทั้งนี้เพื่อที่จะได้เปิดพื้นที่ภายในที่ยังไม่ได้รับการพัฒนาออกมาใช้ให้เป็นประโยชน์และมีประสิทธิภาพ

ค) ย่านที่อยู่อาศัยควรจัดเป็นหมู่บ้านสมบูรณ์แบบ โดยอาจจัดเป็น Neighborhoods (ดูรายละเอียดในบทที่ ๒) มีบริการสาธารณูปโภค (Community

Facilities) อย่างพร้อมมูล คืออย่างน้อยจะต้องเป็นไปตามมาตรฐานที่การเคหะแห่งชาติ กำหนด (ดูภาคผนวก มาตรฐานขององค์ประกอบชุมชนที่อยู่อาศัยของไทย) ทั้งนี้เพื่อความ สะดวกปลอดภัยต่อความเป็นอยู่และลดการเดินทางอันจะเป็นผลให้ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย ในการเดินทาง รวมทั้งแก้ปัญหาการจราจรคับคั่งด้วย

ง) การแก้ไขปัญหาชุมชนแออัดที่เกิดขึ้นในเขตบางเขน ควรใช้วิธีการดังนี้

๑) การรื้อล้าง เป็นการรื้อถอนชุมชนแออัดออกจากพื้นที่ โดยเฉพาะชุมชนแออัดที่เกิดขึ้นในที่ดินสาธารณประโยชน์หรือที่ดินของทางราชการ เช่น บริเวณ ริมคลองสองฝั่งซ้าย ริมคลองถนนทั้ง ๒ ฟากในแขวงคลองถนน ฯลฯ

เมื่อทำการรื้อล้างแล้วอาจจัดหาที่อยู่ให้ใหม่ โดยอาจจัดทำ โครงการบ้านสร้างบางส่วนให้ ซึ่งจะมีหลักเกณฑ์ในการดำเนินงานดังนี้

(ก) รัฐจะเป็นผู้จัดหาที่ดินให้ โดยให้ผู้อยู่อาศัยผ่อนชำระค่า ที่ดินได้

(ข) รัฐจัดบริการขั้นพื้นฐานต่าง ๆ ให้ เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา สนามเด็กเล่น โรงเรียน สถานเอนามัย ถนน ท่อระบายน้ำ การเก็บขยะ ฯลฯ

(ค) หากที่ดินที่รัฐจัดหาให้อยู่ไกลแหล่งงาน ก็ควรจัดสรร ที่ดินส่วนหนึ่งไว้สำหรับ เป็นย่านพาณิชยกรรมและอุตสาหกรรม เพื่อให้ผู้อยู่อาศัยนั้นมีสถานที่ ประกอบอาชีพอันเป็นการลดค่าใช้จ่ายในการ เดินทางไปยังแหล่งงานนอกชุมชน

(ง) รัฐควรจัดหาแหล่งเงินทุนให้ผู้อยู่อาศัยได้กู้ยืมมาปรับปรุง ที่อยู่อาศัยและผ่อนซื้อที่ดิน ซึ่งอาจ เป็นสถาบันการเงินของรัฐและ เอกชนก็ได้

(จ) จัดบริการด้านคมนาคมขนส่งและการสื่อสารต่าง ๆ เช่น รถยนต์โดยสารประจำทาง ไปรษณีย์ โทรศัพท์ ฯลฯ

แต่อย่างไรก็ดีวิธีการดำเนินงานโครงการบ้านสร้างบางส่วนอาจมี ข้อจำกัดอยู่บ้างคือ การผ่อนชำระค่าที่ดินนั้น ผู้ที่อยู่ในโครงการนี้ต้อง เป็นผู้มียรายได้แน่นอน และมีรายได้มากพอควรจึงจะสามารถนำมาผ่อนชำระได้ ฉะนั้นโครงการนี้จึงจำกัดอยู่ที่กลุ่ม เป้าหมายบางกลุ่ม เท่านั้น

๒) การปรับปรุงชุมชนแออัด วิธีนี้เป็นการประหยัดและ เป็นการ พัฒนาที่อยู่อาศัยในทุก ๆ ด้าน มิใช่เพียงแต่พัฒนาด้านกายภาพเท่านั้น แต่จะพัฒนาด้าน เศรษฐกิจ

และสังคมผสมผสานไปด้วย และการปรับปรุงวิธีนี้จะไม่มีการเรียกเก็บเงินคืนรัฐ ดังนั้นผู้มีรายได้นี้ไม่แน่นอนและมีรายได้น้อยมาก ๆ จะได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาตามวิธีนี้ด้วย

บริเวณชุมชนแออัดในเขตบางเขนที่ควรทำการปรับปรุงด้วยวิธีการนี้ได้แก่ ชุมชนแออัดซอยเสนานิคม ๒, ซอยเสนาวัฒนา, ซอยไวยปริชา, ซอยประดิษฐ์โทรการ ฯลฯ สำหรับแนวทางในการดำเนินงานมีดังนี้

(ก) พยายามให้ความมั่นคงในกรรมสิทธิ์ที่ดินให้มากขึ้น เพื่อให้ความรู้สึกเป็นเจ้าของ หรืออาจจัดแบ่งกรรมสิทธิ์ที่ดินให้ผู้อยู่อาศัย โดยพิจารณาความสามารถในการผ่อนชำระราคาที่ดินในระยะยาว ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่การพัฒนาอื่น ๆ ในอนาคต

(ข) เพิ่มบริการด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการ เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา ปรับปรุงทางเท้า ท่อระบายน้ำ การกำจัดขยะ บริการด้านสุขภาพอนามัย ฯลฯ

(ค) ปรับปรุงตัวบ้านที่ทรุดโทรม ขาดสุขลักษณะให้มีสภาพดีขึ้น

(ง) ยกระดับฐานะรายได้ของคนในชุมชน เช่น ฝึกอาชีพให้แก่ผู้ว่างงาน หรือแม่บ้านตามแนวคิด และความต้องการของตลาดแรงงาน เพื่อให้เป็นแรงงานที่มีฝีมืออันจะเป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัว

(จ) ปรับปรุงด้านสังคม โดยการส่งเสริมความสัมพันธ์ของคนในชุมชนให้มีการรวมกลุ่มกันพัฒนาชุมชนของตนในด้านต่าง ๆ อันจะเป็นการสนับสนุนการดำเนินงานปรับปรุงที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้น้อยโดยรัฐ

วิธีการแก้ไขปัญหาชุมชนแออัดในเขตบางเขนที่เสนอในข้างต้นนี้จำเป็นต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมและความพร้อมของงบประมาณรัฐ ผู้อยู่อาศัย สภาพที่ดินที่จะนำมาจัดทำโครงการ ตลอดจนความต้องการของผู้อยู่อาศัยในชุมชนนั้น ๆ ด้วย นอกจากนี้การดำเนินงานปรับปรุงชุมชนแออัดให้บรรลุถึงเป้าหมายที่แท้จริง จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาในทุก ๆ ด้านผสมผสานไปทั้งทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาคนให้ช่วยเหลือตนเองได้ รวมทั้งมีความรับผิดชอบต่อการพัฒนาชุมชนของตนเองด้วย หรือให้ประชาชนมีส่วนร่วมและรับผิดชอบต่อการพัฒนาชุมชนของตนให้มากที่สุด

หน่วยงานท้องถิ่นควรให้ความร่วมมือช่วยเหลือในการพัฒนาเท่าที่จำเป็น โดยเฉพาะในการบำรุงรักษาสภาพแวดล้อม เช่น การกำจัดขยะ การซ่อมแซมทางเดินเท้าสาธารณะที่เกินกำลังความสามารถของผู้อยู่อาศัย และหน่วยงานท้องถิ่นควรดูแลที่

สาธารณสุขประโยชน์ รวมทั้งมาตรการในการป้องกันมิให้มีการบุกรุกที่สาธารณะ ทั้งนี้ เพื่อป้องกัน และลดจำนวนชุมชนแออัดลง นอกจากนี้หน่วยงานท้องถิ่นควร เป็นหน่วยงานกลางในการประสาน งานระหว่างองค์กรที่ปฏิบัติงานในชุมชนแออัดทั้งภาครัฐและ เอกชน เพราะการพัฒนาชุมชนแออัด ที่สมบูรณ์แบบจะต้องดำเนินการพัฒนาหลายด้านพร้อม ๆ กันไป ดังนั้นจึงต้องอาศัยความร่วมมือ จากหน่วยงานหลายฝ่าย และเพื่อมิให้เกิดปัญหาการทำงานซ้ำซ้อนกัน หน่วยงานท้องถิ่นในฐานะ ที่มีความใกล้ชิดและทราบความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นมากกว่าหน่วยงานอื่น ๆ ควรจะ เป็นหน่วยงานกลางในการประสานการปฏิบัติงานของหน่วยงานทั้งภาครัฐและ เอกชน

ผลที่จะได้รับจากการปรับปรุงชุมชนแออัด คือ

(ก) เป็นการแก้ปัญหาเสื่อมโทรมในชุมชนแออัด การปรับปรุงจะช่วยให้สภาพแวดล้อมในชุมชนดีขึ้น ไม่เป็นที่น่ารังเกียจต่อสังคม และผู้มีรายได้น้อยได้รับการบริการจากรัฐในด้านสาธารณสุขโลก และสาธารณสุขการอย่างทั่วถึง

(ข) เป็นการแก้ปัญหาที่อยู่อาศัย โดยการแก้ปัญหาด้านการครอบครองที่ดิน เพื่อให้ผู้อยู่อาศัยมีความมั่นคงในที่อยู่อาศัยของตน เพื่อเป็นแรงกระตุ้นให้ผู้อยู่อาศัย ได้มีการพัฒนาที่อยู่อาศัยของตนเอง ประกอบกับการปรับปรุงทางด้านสภาพแวดล้อมจะช่วยให้ ลดความต้องการที่อยู่อาศัยใหม่ อันเป็นการสิ้นเปลืองโดยไม่จำเป็น

(ค) เป็นการเพิ่มรายได้ การปรับปรุงสาธารณสุขโลกต่าง ๆ และการปรับปรุงทางด้านเศรษฐกิจและสังคม จะช่วยให้เกิดการขยายตัวทางด้านอุตสาหกรรม ในครัวเรือน เช่น มีการส่งเสริมอาชีพ มีการคมนาคมขนส่งสะดวกขึ้น มีน้ำประปา ไฟฟ้า เพียงพอ และยังเป็น การลดรายจ่ายด้านสาธารณสุขโลก สาธารณูปการที่ผู้อยู่อาศัยเคยจัดหาเอง นอกจากนั้นการปรับปรุงชุมชนแออัดจะ เน้น เรื่องการใช้แรงงานของผู้อยู่อาศัย เพื่อเพิ่มรายได้ทางตรงอีกด้วย

(ง) เป็นการแก้ปัญหาสังคม เพราะในชุมชนแออัดโดยทั่วไป ยังขาดสถานศึกษา สถานรับเลี้ยงเด็กกลางวัน การสาธารณสุข การป้องกันยาเสพติด การวางแผนครอบครัว ฯลฯ การพัฒนาโครงการด้านสังคมจะมีผลระยะยาวในการแก้ปัญหาสังคม ในชุมชนแออัดอย่างใกล้ชิด และเป็นจำนวนมากอีกด้วย

(จ) เป็นการสร้างทัศนคติที่ดีระหว่างประชาชนกับรัฐบาล การปรับปรุงชุมชนแออัดโดยภาครัฐบาล จะทำให้ผู้มีรายได้น้อยซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมากมีความ

รู้สึกว่าคุณรัฐบาลมิได้ทอดทิ้งให้พวกตนอยู่กันตามยถากรรม ทำให้เสถียรภาพทางการเมืองของ
รัฐบาลมีความมั่นคงยิ่งขึ้น

สำหรับมาตรการในการป้องกันการขยายตัวของชุมชนแออัดมี

ดังนี้

(ก) กรณีที่สาธารณะ ให้เขตท้องที่กวดขันดูแลมิให้มีการบุกรุกที่สาธารณะ ซึ่งอยู่ในความดูแลของกรุงเทพมหานคร ถ้ามีการบุกรุกเพิ่มขึ้นจะลงโทษเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบและให้ดำเนินคดีแก่ผู้บุกรุกทุกราย

บริเวณใดที่มีการบุกรุกอยู่แล้ว เช่น บริเวณคูคลอง สาธารณะให้เขตท้องที่และกองผังเมืองสำรวจจำนวนผู้บุกรุกและแจ้งให้มีการรื้อย้ายออกไป หากชุมชนใดมีการรื้อย้ายให้เขตและกองสังคมสงเคราะห์จัดทำหลักฐานสำหรับติดตามว่า เมื่อถูกรื้อย้ายแล้วจะไปอยู่ที่ใด ส่วนรายที่ยากจนและไม่มีที่อยู่ใหม่ กรุงเทพมหานครจะประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดหาที่อยู่ให้ต่อไป

(ข) กรณีที่ดินของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ เช่น กรมธนารักษ์ กรมการศาสนา สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ การรถไฟแห่งประเทศไทย ฯลฯ ให้ทำหนังสือถึงกระทรวงมหาดไทย ขอให้เสนอคณะรัฐมนตรี ให้มีมติกำหนดมาตรการในการดำเนินการป้องกันการขยายตัวของชุมชนแออัดในที่ดินดังกล่าว

(ค) กรณีที่ดินของเอกชน ให้นำกฎหมายเช่น พ.ร.บ. ควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ พ.ร.บ. รักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๑๖ ที่ให้อำนาจกรุงเทพมหานครมาใช้บังคับแก่เจ้าของที่ดินที่ละเลยให้เกิดชุมชนแออัดในที่ดินของตน

จ) ปัญหาพื้นที่ที่เป็นข้อจำกัดการขยายตัวอย่างต่อเนื่องของชุมชน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นสถานที่ราชการทั่ว ๆ ไปและเขตทหารนั้น ยังไม่อาจแก้ไขได้ในระยะเวลาอันสั้น จึงยังคงคงพื้นที่เดิมไว้ แต่มีข้อเสนอแนะคือ ในอนาคตถ้าจะมีการสร้างหรือใช้ที่ดินเพื่อเป็นที่ทำการของรัฐนั้นควรจะมีได้ในรูปแบบของการเช่าเพื่อสาธารณูปโภคและสาธารณูปการที่จำเป็นแก่เมืองเท่านั้น ส่วนหน่วยงานที่ไม่จำเป็นต้องติดต่อกับประชาชน หรือประชาชนไม่จำเป็นต้องติดต่อด้วยหรือความถี่ของการติดต่อก็ไม่สมควรตั้งในเขตหรือกรุงเทพมหานคร เช่น เขตทหาร เป็นต้น หรือถ้าหลีกเลี่ยงไม่ได้ควรจัดทำผังศูนย์ราชการเอาไว้ให้เป็นกิจ-

ลักษณะ ไม่ใช่การจัดกระจายอยู่ตามบริเวณต่าง ๆ ทั่วไปเช่นในปัจจุบัน

๒. การใช้ที่ดินเพื่อคุ้มครองอนุรักษ์พื้นที่การผลิตด้านเกษตรกรรม

เนื่องจากเขตบางเขนมีพื้นที่เกษตรกรรมเหลืออยู่เป็นจำนวนมาก (ไม่ได้ใช้รองรับการขยายตัวของประชากรและชุมชนเมือง) โดยพื้นที่เหล่านี้มีสมรรถนะดินเหมาะสมกับการเพาะปลูกสูง ดังนั้นจึงควรอนุรักษ์พื้นที่ไว้เพื่อเป็นแหล่งผลิตธัญญาหาร และเป็นเขตจำกัดการขยายตัวของชุมชน โดยกำหนดเป็นเขตเกษตรกรรม ห้ามก่อสร้างและพัฒนาเมืองในบริเวณนี้ไม่ว่าจะเป็นการจัดที่ดินเพื่ออยู่อาศัยหรืออุตสาหกรรม

ค. การพัฒนาาระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ

๑. ถนนและสะพาน

ก) การแก้ไขปรับปรุง

๑) ควรขยายถนนสองประภาช่วงหัวถนนเป็นระยะทาง ๓๔๔ เมตร ให้มีเขตทางกว้าง ๓๐ เมตรเหมือนช่วงอื่น ๆ (ปัจจุบันกว้างเพียง ๔ เมตร) และขยายผิวการจราจรให้กว้างขึ้น (ปัจจุบันกว้าง ๕.๕ เมตร) ทั้งนี้เพื่อความสะดวกของผู้ใช้เส้นทางและเป็นการป้องกันปัญหาความไม่คล่องตัวของการจราจรในอนาคต

๒) ปรับปรุงผิวการจราจรที่ถนนเพิ่มสิน ถนนวัดเกาะและถนนซอยอื่น ๆ ให้ราบเรียบ เพื่ออำนวยความสะดวกและปลอดภัยแก่ผู้ใช้เส้นทาง

๓) ควรสร้างสะพานข้ามคลองสองใหม่ ๒ แห่งในแขวงคลองถนน คือ สะพานเพิ่มสิน และสะพานวัดเกาะ โดยเฉพาะสะพานเพิ่มสินควรจัดสร้างก่อนเพราะสภาพในปัจจุบันชำรุดมาก ไม่ปลอดภัยในการใช้ การสร้างสะพานควรสร้างเป็นสะพานคอนกรีตเพื่อสามารถรองรับจำนวนรถยนต์ได้มากและมีอายุการใช้งานยาวนานกว่าสะพานไม้

จากการวิเคราะห์พื้นที่เพื่อรองรับการขยายตัวของชุมชนด้านที่อยู่อาศัย พื้นที่ตามแนวถนนเพิ่มสินและวัดเกาะทั้ง ๒ ฝาก จะเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมในการรองรับการขยายตัวของชุมชน โดยเฉพาะในช่วง พ.ศ. ๒๕๓๐-๒๕๓๔ (ในพื้นที่แขวงคลองถนน) และในช่วง พ.ศ. ๒๕๓๕-๒๕๓๙ (ในพื้นที่แขวงสายใหม่) ด้วยความสำคัญของพื้นที่ดังกล่าว จึงสมควรปรับปรุงผิวการจราจรในถนนทั้งสองสายนี้ให้ราบเรียบสะดวกและปลอดภัยในการใช้ รวมทั้งสร้างสะพานข้ามคลองสองบนหัวถนนทั้งสองสายเพื่อเชื่อมกับถนนทำดินแดงใหม่ทั้ง ๒ แห่ง

เพื่อรองรับจำนวนยวดยานที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคต

๔) จากถนนเพิ่มสินและถนนวัดเกาะ จะมีสะพานเชื่อมมาสู่ถนนท่าดินแดงแล้วจึงออกสู่ถนนพหลโยธิน (แผนที่ ๓.๔) ในกรณีที่พื้นที่ ๒ ฟากถนนทั้ง ๒ สายดังกล่าวจะเป็นพื้นที่รองรับการขยายตัวของชุมชนในอนาคต (เกี่ยวเนื่องกับข้อ ๓) จึงคาดว่า จะมีจำนวนยวดยานเพิ่มขึ้นด้วย เพื่อความสะดวกคล่องจึงควรขยายผิวการจราจรในถนนท่าดินแดงให้กว้างขึ้น ทั้งนี้เพราะในปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๒๗) ถนนท่าดินแดงมีเขตทางกว้าง ๑๐ เมตร แต่มีผิวการจราจรเพียง ๕ เมตรเท่านั้น

๕) ควรตัดถนนและซอยเพิ่มในส่วนที่ชุมชนขยายตัวออกไป โดยพยายามเชื่อมกับโครงข่ายถนนและซอยที่มีอยู่เดิมให้มากที่สุด

ข) โครงการตัดถนน

๑) ถนนตัดใหม่เชื่อมถนนเพิ่มสินกับถนนรามอินทรา กม. ๕.๕ (เขตบางกะปิ) เริ่มดำเนินการ พ.ศ. ๒๕๒๗ เป็นถนนสายท้องถิ่นที่จะอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้อยู่อาศัยในแขวงคลองถนนและท่าแร่ (แผนที่ ๖.๑)

๒) ถนนตัดใหม่เชื่อมถนนลาดพร้าวกับถนนรามอินทรา จะสร้างเป็นถนนสายหลักเพื่อแบ่งเบาภาระการจราจรในถนนพหลโยธิน โดยกำหนดเขตทางกว้างประมาณ ๔๐-๖๐ เมตร แต่ยังไม่ได้ชี้แนวถนนอย่างแน่ชัดว่าจะใช้แนวถนนลาดปลาเค้าที่มีอยู่เดิมหรือจะใช้แนวถนนตามผังนครหลวง ๒๕๔๓ กำหนด (แผนที่ ๔.๗)

จากการตัดถนนสายต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น นอกจากจะช่วยอำนวยความสะดวกในการเดินทางแล้ว ยังเป็นการยกระดับศักยภาพของพื้นที่ในบริเวณ ๒ ฟากถนนที่ตัดใหม่นี้ให้สูงขึ้นด้วย

๒. ประปา

การประปานครหลวงควรวางแผนขยายพื้นที่จ่ายน้ำให้สอดคล้องกับทิศทางการขยายตัวของชุมชน และเพิ่มกำลังผลิตให้เพียงพอกับความต้องการใช้ ทั้งนี้เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนผู้อยู่อาศัย และเป็นการลดปริมาณการใช้น้ำใต้ดินอันเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้แผ่นดินทรุด

๓. โทรศัพท์

องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยควรจัดทำโครงการขยายกิจการโทรศัพท์

นครหลวงในช่วงปีต่อ ๆ ไป โดยกำหนดเพิ่มจำนวนเลขหมายในชุมสายต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับทิศทางการขยายตัวของชุมชนตัวอย่างในเขตบางเขนนี้ เมื่อพิจารณาทิศทางการขยายตัวของชุมชนแล้ว (แผนที่ ๕.๒๗) จะเห็นได้ว่าทิศทางการขยายตัวของชุมชนจะมีจำนวนมากในพื้นที่ของชุมสายโทรศัพท์หลักสี่, ดอนเมือง และลาดพร้าว ๑ ดังนั้นควรกำหนดเพิ่มเลขหมายโทรศัพท์ให้แก่ชุมสายดังกล่าวมากเป็นพิเศษ นอกจากนี้ควรขยายเขตความรับผิดชอบชุมสายที่มีอยู่เดิมหรืออาจจัดตั้งชุมสายใหม่ให้มีพื้นที่รับผิดชอบครอบคลุมพื้นที่ตอนล่างของแขวงสายใหม่ ทั้งนี้เพราะบริเวณดังกล่าวจะเป็นพื้นที่รองรับการขยายตัวของชุมชนในระหว่าง พ.ศ. ๒๕๓๕-๒๕๓๘ (ดูแผนที่ ๓.๑๔ ประกอบกับแผนที่ ๕.๒๗)

ส่วนโทรศัพท์สาธารณะควรเพิ่มจำนวนให้มากขึ้น โดยพยายามให้อัตราส่วนโทรศัพท์สาธารณะต่อประชาชนต่ำกว่าเดิม (ปัจจุบันกำหนดโทรศัพท์สาธารณะ ๑ เครื่องต่อประชากร ๕๐๐ คน)

๔. การขนส่งมวลชน

ก) ควรเพิ่มจำนวนสายเดินรถและจำนวนรถยนต์โดยสารประจำทางไปในทิศทางที่สอดคล้องกับทิศทางการขยายตัวของชุมชน โดยเฉพาะสายรามอินทรา ทั้งนี้เพราะการขยายตัวของชุมชนในเขตบางเขนส่วนหนึ่งมีทิศทางไปตามแนวถนนสายนี้ (ดูแผนที่ ๕.๒๗) และยังเป็นการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันนี้ (พ.ศ. ๒๕๒๗) อีกด้วย

ข) ระบบรถไฟฟ้าขนส่งมวลชน โดยเฉพาะเส้นทางสายลาดพร้าว - มักกะสัน - สะพานสารธร ถ้าสามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จตามกำหนด (พ.ศ. ๒๕๓๔) จะเป็นประโยชน์อย่างมากสำหรับผู้อยู่อาศัยรวมทั้งผู้ที่ทำงานหรือศึกษาในเขตบางเขน ทั้งนี้เพราะโครงการระบบรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนสามารถบริการผู้โดยสารได้เป็นจำนวนมาก มีความสะดวก รวดเร็ว และปลอดภัยในการเดินทาง

นอกจากนี้ในบริเวณสถานีต้นทางลาดพร้าวยังได้จัดที่จอดรถยนต์ส่วนตัวไว้บริการให้แก่ผู้อยู่อาศัยห่างออกไปจากเส้นทางหรือสถานีต้นทางดังกล่าว โดยขับรถมาจอดไว้ที่สถานีแล้ว เดินทางด้วยรถไฟฟ้าต่อไปทำงานหรือประกอบธุรกิจในเขตใจกลางเมืองได้สะดวก รวดเร็ว และทำให้การจราจรในเมืองคล่องตัวขึ้น เพราะจำนวนรถยนต์หนึ่งที่จะวิ่งเข้าสู่ใจกลางเมืองลดลง

ส่วนผู้ที่ใช้รถยนต์โดยสารประจำทางอยู่เดิม จะได้รับความสะดวกมากขึ้น สามารถเดินทางถึงจุดหมายปลายทางได้ตรงเวลาและรวดเร็ว ไม่ต้องเผชิญกับปัญหาการจราจรติดขัดบนท้องถนน

๕. สวนสาธารณะ

จะต้องจัดให้มีที่โล่งว่างและสวนสาธารณะ (แม้จะเป็นขนาดเล็ก) ขึ้นในบริเวณที่มีประชากรหนาแน่น ซึ่งเป็นบริเวณที่ต้องการสวนสาธารณะอย่างที่สุด เพื่อสนองความจำเป็นของชาวเมืองในด้านการพักผ่อน

เขตบางเขนเป็นเขตชั้นกลางของกรุงเทพมหานคร มีที่โล่งว่างมากเพียงพอที่จะจัดสร้างสวนสาธารณะได้ทุกระดับ เช่น (อมรรัตน์ กฤตยานวิชัย ๒๕๒๖ : ๒๕๔)

ก) สวนระดับท้องถิ่นขนาดเล็กหรือสวนละแวกบ้าน (Neighborhood Park) ใช้พื้นที่ขนาดเล็กคือ น้อยกว่า ๑๒.๕ ไร่ เหมาะสำหรับใช้สอยประจำวัน โดยอยู่ในระยะที่ไม่ไกลจากที่อยู่อาศัยมากนัก สามารถเดินไปใช้สอยได้สะดวก องค์ประกอบภายในสวน ได้แก่ ที่นั่งเล่น ที่สำหรับเด็กเล่น หรือสนามเด็กเล่น หรือสวนหย่อมใจ ที่จัดสร้างอาจใช้ที่โล่งว่างภายในหมู่บ้านจัดสรรหรือที่โล่งว่างอื่น ๆ ตามความเหมาะสม

ข) สวนระดับท้องถิ่นหรือสวนสาธารณะชุมชน (Community Park) ใช้พื้นที่ประมาณ ๑๒.๕ ไร่ เหมาะสำหรับใช้สอยประจำวัน โดยอยู่ในระยะที่สามารถเดินไปใช้สอยได้ องค์ประกอบภายในสวนจะมีเพิ่มเติมมากกว่าสวนระดับท้องถิ่นขนาดเล็กคือ มีบริเวณที่เป็น passive recreation แปลงไม้ดอก บริเวณที่เล่นกีฬาอย่างง่าย ๆ เช่น ชิงช้ากรยาน ขว้างลูกบอล บริเวณสนามกีฬาขนาดเล็กเล่นง่าย ๆ เช่น บริเวณที่ใช้เตะตะกร้อ เป็นต้น

ค) สวนระดับชุมชนศูนย์กลางระหว่างท้องถิ่น (District Park) ใช้พื้นที่ประมาณ ๑๒๕ ไร่ เหมาะสำหรับใช้พักผ่อนในวันสุดสัปดาห์ การเดินทางอาจใช้รถยนต์ส่วนตัวหรือขนส่งมวลชน จะต้องมียี่งอำนวยความสะดวกมากกว่าสวน ๒ ประเภทแรก เช่น มีบริเวณพักผ่อน เช่น ริมบึง ริมสระน้ำในสวน บริเวณที่มีลักษณะพิเศษ เช่น สวนดอกไม้ สวนสมุนไพร สวนไม้ในบรรณคดี ทางชิงช้ากรยาน ที่จอดรถ บริเวณที่ใช้ทำกิจกรรมเพื่อความสนุกสนาน เช่น ที่ตกปลา พายเรือ ชิงช้ากรยานน้ำ ฯลฯ บริเวณภูมิทัศน์สวยงาม น้ำไหลคังเพลิง และองค์ประกอบที่สำคัญควรมีไว้ในสวนระดับนี้คือ active area เช่น สนามกีฬา ประเภทสนามฟุตบอล เป็นต้น

ง) สวนระดับเมือง (City Park) ใช้พื้นที่ประมาณ ๓๗๕ ไร่ เหมาะสำหรับใช้พักผ่อนในวันสุดสัปดาห์ การเดินทางอาจใช้รถยนต์ส่วนตัวหรือขนส่งมวลชน ภายในสวนระดับนี้จะมีทั้ง passive และ active area มีบริเวณภูมิทัศน์สวยงาม มีแม่น้ำหรือลำคลอง บึงขนาดใหญ่ หรือทะเลสาบ เล่นกีฬาทางน้ำได้ บริเวณธรรมชาติได้แก่ สวนสัตว์และสัตว์ป่า สวนผลไม้เมืองร้อนสวนสมุนไพร มีบริเวณที่ใช้จัดงานเทศกาลได้ และควรมีที่จอดรถอย่างเพียงพอ

สำหรับพื้นที่พิเศษที่สามารถนำมาจัดทำสวนสาธารณะเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจหรือเพื่อความงามทางด้านภูมิทัศน์ของเมืองในเขตบางเขนนั้น ได้แก่

ก) บริเวณด้านเหนือของสนามบินดอนเมืองตั้งแต่ถนนจันทบุรีเบกษาขึ้นไป ทั้งนี้เพราะบริเวณดังกล่าวไม่เหมาะสมที่จะใช้เป็นที่กิจกรรมอื่น ๆ คือ ได้รับมลภาวะเสียงเครื่องบินสูงที่สุด อยู่ในเขตปลอดภัยการเดินทางอากาศ ซึ่งควรจะถูกกำหนดเป็นเขตกันชน (Buffer Zone) นอกจากนี้ทำอากาศยานกรุงเทพยังได้สูบน้ำจากทำอากาศยานกรุงเทพทิ้งลงพื้นที่ดังกล่าว เป็นเหตุให้มีน้ำท่วมขังอยู่ตลอดเวลาและไม่สามารถทำการเพาะปลูกได้

ข) บริเวณที่ว่างริมทางรถไฟสายเหนือที่ขนานกับถนนวิภาวดีรังสิต ซึ่งมีลักษณะ linear open space เปิดโล่งโดยตลอด มีแนวขอบทางขนานไปตลอดทางริมทางรถไฟถัดจากแนวขอบทางออกไปเป็นคูน้ำเล็ก ๆ สองข้าง สถานที่นี้จะเป็นสถานที่เงียบสงบพอสมควร โดยอาจมีเสียงอึกทักบ้างเป็นบางขณะ บริเวณนี้ควรใช้เป็นที่ passive recreation ใช้นั่งพักผ่อนธรรมดา ปรับปรุงเนินดินให้เป็นเนินหญ้า จัดที่นั่ง ปลูกต้นไม้ ขุดลอกคูน้ำให้ดูมีสภาพดีขึ้น

ค) ที่ริมคลอง หนองบึง เป็นที่โล่งและเป็นทางลมผ่าน หากรักษาความสะอาดได้ จะเป็นแหล่งที่งดงามและให้ความรื่นรมย์แก่ชาวเมืองได้เป็นอย่างดี จะต้องพยายามจัดให้มีทางเดิน ต้นไม้และสนาม เป็นแนวกว้างพอสมควรไปตามดั่ง ทั้งนี้ควรพิจารณาให้เป็นระบบอย่างต่อเนื่องและเชื่อมโยงกัน เสมือนตาข่าย

นอกจากนี้ควรจัดทำสวนสาธารณะซึ่งอาจเป็นสวนประดับ ในบริเวณที่ว่างระหว่างอาคาร ที่ว่างหลังอาคาร ที่ว่างทางด่วน ฯลฯ เป็นประโยชน์ด้านพักผ่อนหย่อนใจ และเพื่อความงามของเมืองด้วย

๖. ตำรวจ

ก) เพิ่มกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจให้สอดคล้องกับจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น โดยอย่างน้อยควรมีสัดส่วนของตำรวจ ๑ นายต่อประชาชน ๖๐๐ คน

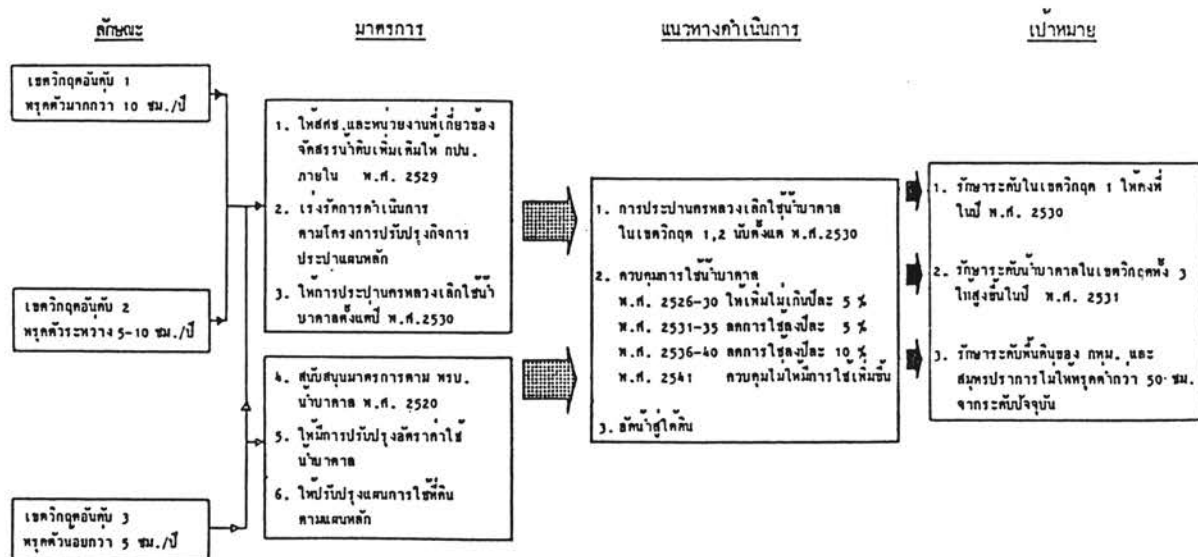
ข) เพิ่มจำนวนตุ๋ยามให้มากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ โดยให้กระจายอยู่ทั่วไป ในแหล่งชุมชน

ง. การพัฒนาสภาวะแวดล้อม

๑. แผ่นดินทรุด

แนวทางป้องกันและแก้ไขวิกฤตการณ์น้ำบาดาลและแผ่นดินทรุดใน เขต กรุงเทพมหานครและจังหวัดใกล้เคียง (นนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการ) จะมีมาตรการทั่ว ๆ ไปตามที่ปรากฏอยู่ในแผนภูมิ ๖.๑

แผนภูมิ ๖.๑ การป้องกันและแก้ไขวิกฤตการณ์น้ำบาดาลและแผ่นดินทรุดใน เขตกรุงเทพมหานคร

จากแผนภูมิ ๖.๑ นำมาใช้กับพื้นที่เขตบางเขนได้ดังนี้ (ดูแผนที่ ๓.๔ ประกอบ)

ก) ในเขตรีกฤตอันดับ ๑ ไม่อนุญาตให้เจาะบ่อน้ำบาดาลและไม่อนุญาตให้ใช้น้ำบาดาลเพิ่มขึ้น และหากบ่อน้ำบาดาลที่มีอยู่แล้วชำรุดใช้การไม่ได้ให้เจาะบ่อใหม่ทดแทนได้ แต่ไม่อนุญาตให้ใช้น้ำบาดาลเพิ่ม

ข) ในเขตรีกฤตอันดับ ๑ และ ๒ ในบริเวณซึ่งมีการบริการน้ำประปาเข้าไปถึงแล้ว ไม่อนุญาตให้เจาะบ่อน้ำบาดาลและไม่อนุญาตให้ใช้น้ำบาดาลเพิ่มขึ้น และหากบ่อน้ำบาดาลที่มีอยู่แล้วชำรุดใช้การไม่ได้ ก็ไม่ให้เจาะบ่อใหม่ทดแทน ทั้งนี้ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ค) นับตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๓๑ ไม่อนุญาตให้เจาะบ่อน้ำบาดาลและไม่อนุญาตให้ใช้น้ำบาดาลเพิ่มขึ้น และหากบ่อน้ำบาดาลที่มีอยู่แล้วใช้การไม่ได้ ก็ไม่ให้เจาะบ่อใหม่ทดแทนในเขตรีกฤตอันดับ ๑ และ ๒

ง) ในเขตรีกฤตอันดับ ๒-๓ ให้มีการควบคุมการเจาะบ่อน้ำบาดาลและการสูบน้ำบาดาลอย่างใกล้ชิด เพื่อให้ระดับน้ำบาดาลลดต่ำกว่าระดับในปัจจุบัน

จ) ให้มีการบังคับใช้มาตรการการควบคุมการสูบน้ำบาดาลของคณะกรรมการน้ำบาดาลและเร่งรัดให้มีการเก็บค่าใช้น้ำบาดาล

ฉ) ให้มีการปรับปรุงอัตราค่าใช้น้ำบาดาลให้ใกล้เคียงกับอัตราค่าใช้น้ำประปาในปัจจุบัน

๒. น้ำท่วม

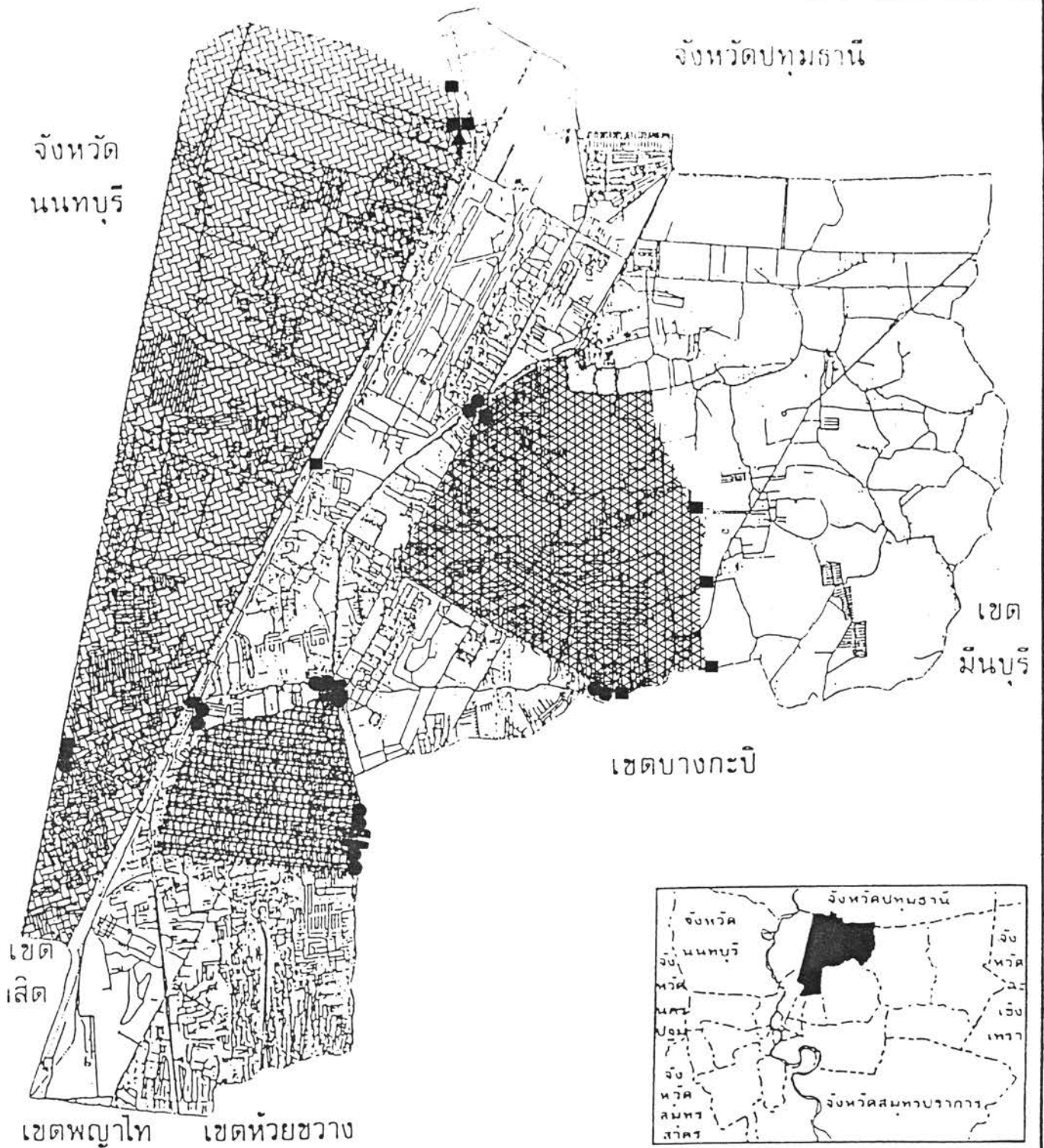
เขตบางเขนได้วางแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วม พ.ศ. ๒๕๒๗ รวมทั้งโครงการพระราชดำริ ดังมีรายละเอียดดังนี้

ก) แผนป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วมเนื่องจากน้ำเหนือหลาก แบ่งเป็นโครงการตามพื้นที่เป้าหมาย ๓ โครงการ คือ (แผนที่ ๖.๒)

๑) โครงการป้องกันน้ำท่วมด้านตะวันตกของเขตบางเขน โดยมีพื้นที่ประมาณ ๔๐ ตร.กม.

๒) โครงการป้องกันน้ำท่วมด้านเหนือและด้านตะวันออกของเขตบางเขน มีพื้นที่ประมาณ ๒๐ ตร.กม.

๓) โครงการป้องกันน้ำท่วมบริเวณมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ขอยเสนานิคม และบริเวณใกล้เคียง พื้นที่ประมาณ ๑๔ ตร.กม.

ศักยภาพของเขตบางเขนในการพัฒนาที่อยู่อาศัย

แผนที่ 6.2	แสดง : พื้นที่ป้องกันน้ำท่วมเนื่องจากน้ำเหนือหลาก																
<p style="text-align: center;">มาตราส่วน 1 : 100,000</p>	<p>สัญลักษณ์ :</p> <table style="width: 100%; border: none;"> <tr> <td style="width: 30px; text-align: center;"></td> <td style="padding: 2px;">พื้นที่ป้องกันน้ำท่วมด้านตะวันตก</td> <td style="width: 30px; text-align: center;"></td> <td style="padding: 2px;">พื้นที่ป้องกันน้ำท่วมด้านตะวันออก</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;"></td> <td style="padding: 2px;">บริเวณม.เกษตรศาสตร์, ซอยเสนา นิมคม</td> <td style="text-align: center;"></td> <td style="padding: 2px;">บ่อสูบน้ำของสำนักการระบายน้ำ</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;"></td> <td style="padding: 2px;">บ่อสูบน้ำของเขต</td> <td style="text-align: center;"></td> <td style="padding: 2px;">ประตูระบายน้ำ</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;"></td> <td style="padding: 2px;">ทำนบ</td> <td style="text-align: center;"></td> <td style="padding: 2px;">เครื่องสูบน้ำ</td> </tr> </table> <p style="font-size: small;">ที่มา : งานโยธา เขตบางเขน พ.ศ. 2527</p>		พื้นที่ป้องกันน้ำท่วมด้านตะวันตก		พื้นที่ป้องกันน้ำท่วมด้านตะวันออก		บริเวณม.เกษตรศาสตร์, ซอยเสนา นิมคม		บ่อสูบน้ำของสำนักการระบายน้ำ		บ่อสูบน้ำของเขต		ประตูระบายน้ำ		ทำนบ		เครื่องสูบน้ำ
	พื้นที่ป้องกันน้ำท่วมด้านตะวันตก		พื้นที่ป้องกันน้ำท่วมด้านตะวันออก														
	บริเวณม.เกษตรศาสตร์, ซอยเสนา นิมคม		บ่อสูบน้ำของสำนักการระบายน้ำ														
	บ่อสูบน้ำของเขต		ประตูระบายน้ำ														
	ทำนบ		เครื่องสูบน้ำ														

๑) โครงการป้องกันน้ำท่วมด้านตะวันตกของเขตบางเขน

โครงการป้องกันน้ำท่วมด้านตะวันตกของเขตบางเขนนี้ มีความสัมพันธ์กับโครงการป้องกันน้ำท่วมของกรมชลประทานและสำนักการระบายน้ำ โดยมีวิธีดำเนินการดังนี้

- (ก) ปิดคลองเปรมประชากร ตรงบริเวณกองกำจัดน้ำเสียของท่าอากาศยานกรุงเทพ (กรมชลประทานได้สร้างเขื่อน ค.ส.ล. แล้ว)
- (ข) ยกคันดินคลองเปรมประชากรจากคลองบ้านใหม่ถึงเขื่อน ค.ส.ล. ของกรมชลประทานยาว ๕๐๐ เมตร
- (ค) ข้อมคันดินคลองบ้านใหม่ฝั่งทิศใต้ด้านกรุงเทพมหานคร ยาว ๔,๒๐๐ เมตร
- (ง) สร้างเขื่อนปิดคูน้ำนายกิมสาย ๑
- (จ) สร้างเขื่อนปิดคูน้ำเหนือคลองด้านติดทางรถไฟ จำนวน ๒ เขื่อน
- (ฉ) สร้างเขื่อนปิดคลองวัดหลักสี่ ตรงทางรถไฟ
- (ช) สร้างเขื่อนปิดคลองบางเขน ตรงทางรถไฟ
- (ซ) สร้างเขื่อนปิดคลองบางเขน ตรงทางคลองประปาพร้อมตั้งเครื่องสูบน้ำไฟฟ้าขนาด \emptyset ๓๖" จำนวน ๒ เครื่อง

๒) โครงการป้องกันน้ำท่วมด้านเหนือและด้านตะวันออกของเขตบางเขน

โครงการป้องกันน้ำท่วมด้านเหนือและด้านตะวันออกของเขตบางเขนนี้ มีความสัมพันธ์กับโครงการป้องกันน้ำท่วมของกรมชลประทานและสำนักการระบายน้ำ โดยมีวิธีดำเนินการดังนี้

- (ก) สร้างเขื่อน ค.ส.ล. ที่คลองสองโดยกรมชลประทาน
- (ข) ใช้แนวถนนตัดใหม่ทางเข้าโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชน์เป็นคันกันน้ำ
- (ค) สร้างทำนบคลองจรเข้บัว
- (ง) สร้างทำนบคลองลำผักชี
- (จ) สร้างทำนบคลองลำผักชี ช่วงสะพานใหม่พร้อมติดตั้งเครื่องสูบน้ำไฟฟ้าขนาด \emptyset ๓๖" จำนวน ๒ เครื่อง

(ฉ) สร้างทำนบคลองกุ่มแดง

(ช) สร้างทำนบคลองกะเจดหรือคลองไม้เขียว พร้อมติดตั้ง

เครื่องสูบน้ำขนาด \emptyset ๒๐" จำนวน ๒ เครื่อง

๓) โครงการป้องกันน้ำท่วมบริเวณมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซอย
เสนานิคมและบริเวณใกล้เคียง

โครงการป้องกันน้ำท่วมบริเวณมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซอย
เสนานิคมและบริเวณใกล้เคียงนี้ มีความสัมพันธ์กับโครงการป้องกันน้ำท่วมของกรมทางหลวงและ
สำนักการระบายน้ำ โดยมีวิธีดำเนินการดังนี้

(ก) สร้างบ่อสูบน้ำซอยเสนานิคม ๑ พร้อมติดตั้งเครื่องสูบ
น้ำขนาด \emptyset ๒๔" จำนวน ๒ เครื่อง

(ข) สร้างบ่อสูบน้ำติดคลองบัวถนนพหลโยธิน จำนวน ๒ จุด
พร้อมติดตั้งเครื่องสูบน้ำขนาด \emptyset ๒๔" จำนวน ๔ เครื่อง

โครงการทั้ง ๓ นี้จะเริ่มดำเนินการตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๒๗ และคาดว่าจะแล้วเสร็จในเดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๒๗ สำหรับการติดตามและประเมินผลนั้น เขตบาง
เขนได้จัดตั้งศูนย์ติดตามผลการป้องกันน้ำท่วม โดยมีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และเจ้าหน้าที่ของเขตติด
ตามและประเมินผลในแต่ละพื้นที่

ข) แผนป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วม เนื่องจากน้ำฝน

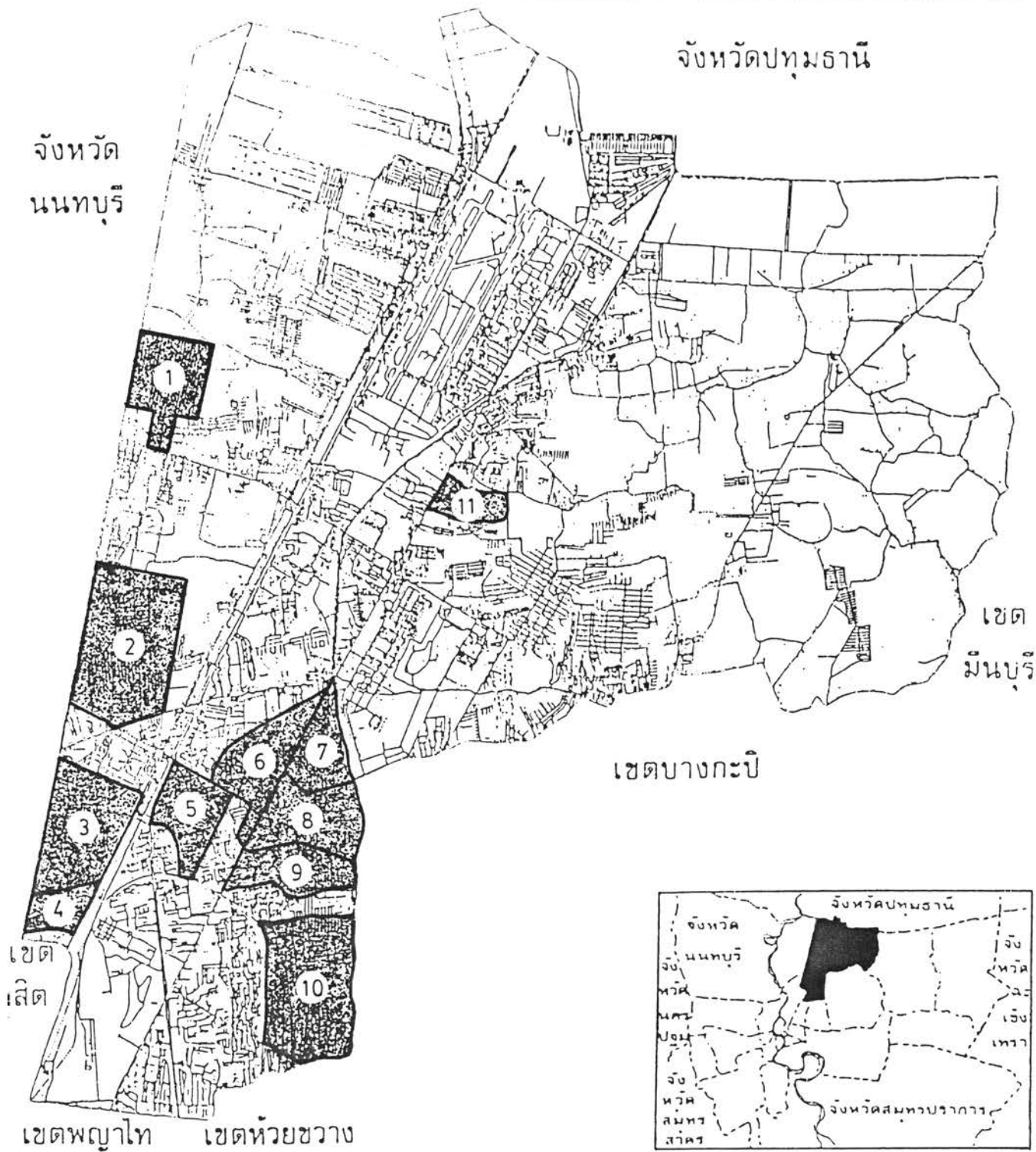
ลักษณะของแผนป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วม เนื่องจากน้ำฝน จะเป็น
การติดตั้งเครื่องสูบน้ำตามพื้นที่ต่าง ๆ ที่จำเป็น ดังมีรายละเอียดดังนี้ (แผนที่ ๖.๓)

๑) พื้นที่หมู่บ้านเมืองทองนิเวศน์และเกษตรนิเวศน์ พื้นที่ประมาณ
๔ ตร.กม.

(ก) ติดตั้งเครื่องสูบน้ำไฟฟ้าขนาด \emptyset ๘" จำนวน ๒ เครื่อง
บริเวณทางเข้าหมู่บ้านเมืองทองนิเวศน์ ถนนแจ้งวัฒนะ

(ข) ปิดกั้นท่อระบายน้ำที่ติดกับคลองตาอูฐ ลำรางสาธารณะ
และสูดถนน

๒) พื้นที่หมู่บ้านซอยพงษ์เพชรพัฒนาและหมู่บ้านชินเขต พื้นที่ประมาณ
๔.๕ ตร.กม.

ศักยภาพของเขตบางเขนในการพัฒนาที่อยู่อาศัย

แผนที่ 6.3 แสดง : พื้นที่ป้องกันน้ำท่วมเนื่องจากน้ำฝน

มาตราส่วน 1 : 100,000

สัญลักษณ์ :

 พื้นที่ป้องกันน้ำท่วมเนื่องจากน้ำฝน

ที่มา : งานโยธา เขตบางเขน พ.ศ. 2527

(ก) ติดตั้งเครื่องสูบน้ำขนาด \emptyset ๔" จำนวน ๒ เครื่อง

(ข) ติดตั้งเครื่องสูบน้ำขนาด \emptyset ๖" จำนวน ๑ เครื่อง

บริเวณทางเข้าหมู่บ้านชินเขต

๓) พื้นที่หมู่บ้านประชาณีเวศน์และชลนิเวศน์ พื้นที่ประมาณ ๓.๕

ตร.กม.

(ก) ติดตั้งเครื่องสูบน้ำขนาด \emptyset ๖" จำนวน ๑ เครื่อง

บริเวณใกล้คลองเปรมประชากร

๔) พื้นที่หมู่บ้านบุณชีเมนต์และบริเวณใกล้เคียง พื้นที่ประมาณ ๒

ตร.กม.

(ก) ติดตั้งเครื่องสูบน้ำขนาด \emptyset ๖" จำนวน ๑ เครื่อง

บริเวณใกล้คลองเปรมประชากร

๕) พื้นที่หมู่บ้านชอย ช. อมรพันธ์ ๔, ๕ หมู่บ้านบุญสูง หมู่บ้าน

เชียรสวน หมู่บ้านสังข์ทอง

(ก) ติดตั้งเครื่องสูบน้ำด้านทิศใต้คลองลาดยาวติดถนนวิภาวดี-

รังสิตขนาด \emptyset ๑๒" จำนวน ๒ เครื่อง (ของกรมทางหลวง)

(ข) ติดตั้งเครื่องสูบน้ำด้านทิศเหนือคลองลาดยาว บริเวณ

ทางเข้าร้านเครื่องจักรกลขนาด \emptyset ๘" จำนวน ๒ เครื่อง

๖) พื้นที่บริเวณมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์และฝั่งตะวันตกของถนน

พหลโยธิน พื้นที่ประมาณ ๒ ตร.กม.

(ก) ติดตั้งเครื่องสูบน้ำคูข้างถนนวิภาวดีรังสิตลงคลองบางเขน

ของกรมทางหลวง

(ข) ติดตั้งเครื่องสูบน้ำไฟฟ้าปลายถนนพหลโยธิน ขนาด

\emptyset ๒๔" จำนวน ๒ เครื่อง

๗) พื้นที่ซอยพหลโยธิน ๔๐, ๔๒, ๔๔ พื้นที่ประมาณ ๒ ตร.กม.

(ก) ติดตั้งเครื่องสูบน้ำขนาด \emptyset ๖" จำนวน ๑ เครื่อง

บริเวณปากซอยพหลโยธิน ๔๐

(ข) ติดตั้งเครื่องสูบน้ำขนาด \emptyset ๔" จำนวน ๒ เครื่อง

บริเวณปากซอยพหลโยธิน ๔๒

๘) พื้นที่ซอยเสนาภิคม ๑, ๒ พื้นที่ประมาณ ๓.๕ ตร.กม.

(ก) ติดตั้งเครื่องสูบน้ำไฟฟ้าขนาด \emptyset ๒๔" จำนวน ๒ เครื่อง

(มีอยู่แล้ว)

(ข) ติดตั้งเครื่องสูบน้ำไฟฟ้า ขนาด \emptyset ๒๔" จำนวน ๒ เครื่อง

(ฝั่งตรงข้าม)

๙) พื้นที่ซอยอลาดดิน โรงเรียนช่างฝีมือทหาร พื้นที่ประมาณ

๑.๕ ตร.กม.

(ก) ติดตั้งเครื่องสูบน้ำปากซอยอลาดดิน ขนาด \emptyset ๘"

จำนวน ๑ เครื่อง

๑๐) พื้นที่ซอยลาดพร้าว ๓๓, ๓๕ ถึงวิทยาลัยครูจันทร์เกษม พื้นที่

ประมาณ ๔ ตร.กม.

(ก) ติดตั้งเครื่องสูบน้ำ ถนนลาดพร้าวใกล้คลองบางน้ำแก้ว

ขนาด \emptyset ๘" จำนวน ๒ เครื่อง

๑๑) พื้นที่ซอยสายหยุดอุทิศและบริเวณใกล้เคียง พื้นที่ประมาณ

๑ ตร.กม.

(ก) ติดตั้งเครื่องสูบน้ำขนาด \emptyset ๖" จำนวน ๑ เครื่อง

บริเวณปากซอยสายหยุดอุทิศ

แผนป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วม เนื่องจากน้ำฝนนี้จะเริ่มดำเนินงาน

ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๗ และจะแล้วเสร็จในปีเดียวกัน สำหรับการติดตามและ

ประเมินผลนั้น เขตบางเขนได้จัดตั้งศูนย์ติดตามผลการป้องกันน้ำท่วม โดยมีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

และเจ้าหน้าที่ของเขตติดตามและประเมินผลในแต่ละพื้นที่

ค) โครงการล้างท่อระบายน้ำ

โครงการล้างท่อระบายน้ำเป็นโครงการหนึ่งในการป้องกันและแก้ไข

ปัญหาน้ำท่วมซึ่งภายในตรอกซอยต่าง ๆ โดยเริ่มปฏิบัติงานระหว่างวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๒๗

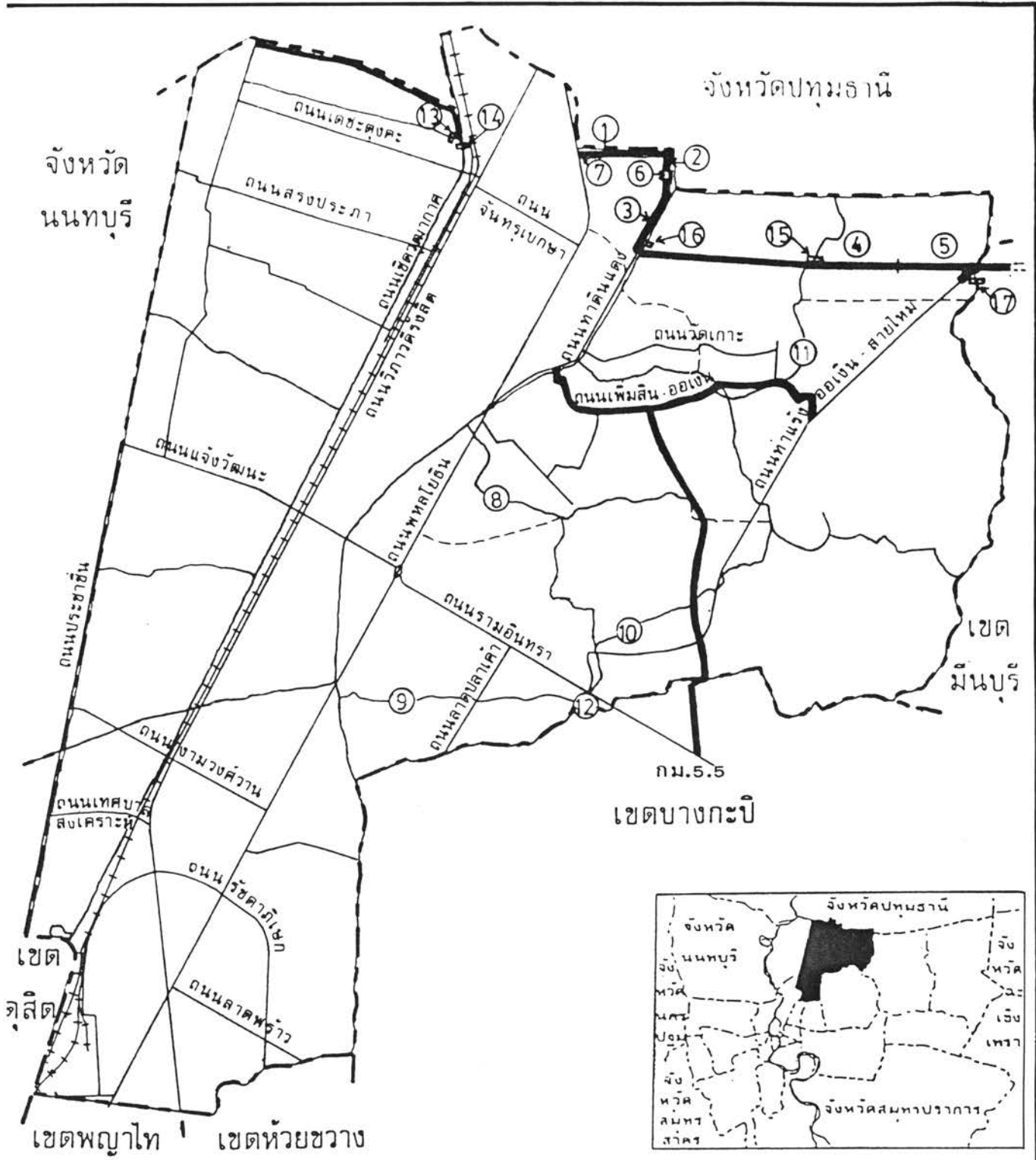
เป็นต้นไป และจะแล้วเสร็จในวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๗ รวม ๓ เดือน ดังมีรายละเอียดตามตาราง ๖.๓

ตาราง ๖.๓ โครงการล้างท่อระบายน้ำเขตบางเขน พ.ศ. ๒๕๖๗

รายการ	กว้าง (เมตร)	ยาว (เมตร)	งบประมาณ (บาท)
๑. โครงการล้างท่อระบายน้ำที่ ๑	๐.๖๐	๑๓,๑๕๐	๓๖๓,๐๐๐
๒. โครงการล้างท่อระบายน้ำที่ ๒	๐.๖๐	๑๔,๑๕๐	๓๖๘,๐๐๐
๓. โครงการล้างท่อระบายน้ำที่ ๓	๐.๖๐	๑๔,๑๕๐	๓๖๘,๐๐๐
๔. โครงการล้างท่อระบายน้ำที่ ๔	๐.๖๐	๑๒,๗๐๐	๒๒๐,๐๐๐

ที่มา : งานรักษาความสะอาด เขตบางเขน

- ง) แนวป้องกันน้ำท่วมตามโครงการพระราชดำริ (แผนที่ ๖.๔)
- ๑) ขอยแอนเนกซ์ ปรับปรุงยกระดับเป็นถนนแอสฟัลท์ยาว ๑,๖๐๐ เมตร
 - ๒) ถนนเสียบคลองสอง (ช่วงปลาย) ปรับปรุงยกระดับเป็นถนน ค.ส.ล. ยาว ๓๐๓ เมตร
 - ๓) ถนนเสียบคลองสอง (ช่วงต้น) ปรับปรุงยกระดับเป็นถนน ค.ส.ล. ยาว ๑,๐๔๗ เมตร
 - ๔) ถนนสายทำแรงแจ้ง - ออเงิน - สายไหม ตอนที่ ๑ ปรับปรุงยกระดับเป็นถนนแอสฟัลท์ ยาว ๑,๗๐๐ เมตร
 - ๕) ถนนสายทำแรงแจ้ง - ออเงิน - สายไหม ตอนที่ ๒ ปรับปรุงยกระดับเป็นถนนแอสฟัลท์ ยาว ๑,๕๔๑ เมตร
 - ๖) เชื้อน ถนน สะพาน และประตูน้ำ ค.ส.ล. เสียบคลองสอง (ช่วงกลาง) ยาว ๑๘๓ เมตร
 - ๗) ขุดลอกคลองแอนเนกซ์ ยาว ๓,๐๕๐ เมตร

ศักยภาพของเขตบางเขนในการพัฒนาที่อยู่อาศัย

แผนที่ 6.4 แสดง : แนวป้องกันน้ำท่วมตามโครงการพระราชดำริ

มาตราส่วน 1 : 100,000

กม.

สัญลักษณ์ :

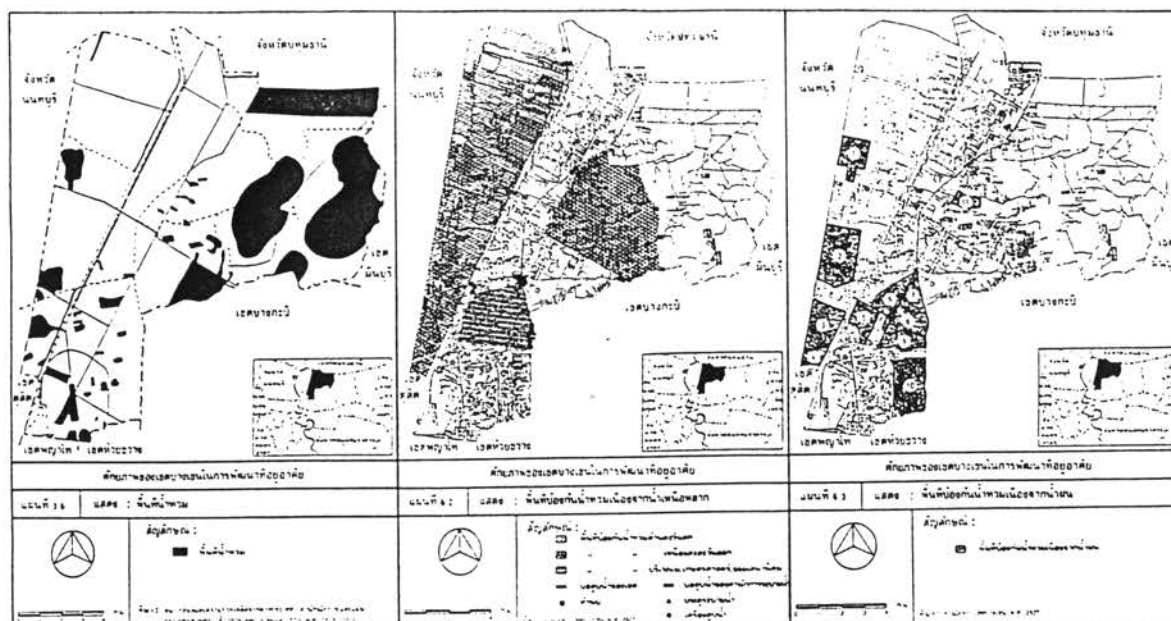
 แนวป้องกันน้ำท่วม

ที่มา : งานโยธา เขตบางเขน พ.ศ. 2527

- ๘) ขุดลอกคลองหลุมไม้ ยาว ๓,๒๐๐ เมตร
- ๑๐) ขุดลอกคลองกะเจด ยาว ๓,๒๐๐ เมตร
- ๑๑) ขุดลอกคลองออเกาะ ยาว ๖,๘๐๐ เมตร
- ๑๒) ขุดลอกคลองไม้เขียว ยาว ๒,๓๐๐ เมตร
- ๑๓) สร้างเขื่อนกันคูนายกิมสาย ๑
- ๑๔) สร้างเขื่อนกันคลองเปรมประชากร
- ๑๕) สร้างเขื่อนกันคลองลำหม้อแตก
- ๑๖) สร้างเขื่อนกันคลองสอง
- ๑๗) สร้างเขื่อนกันคลองพระยาสุเรนทร์

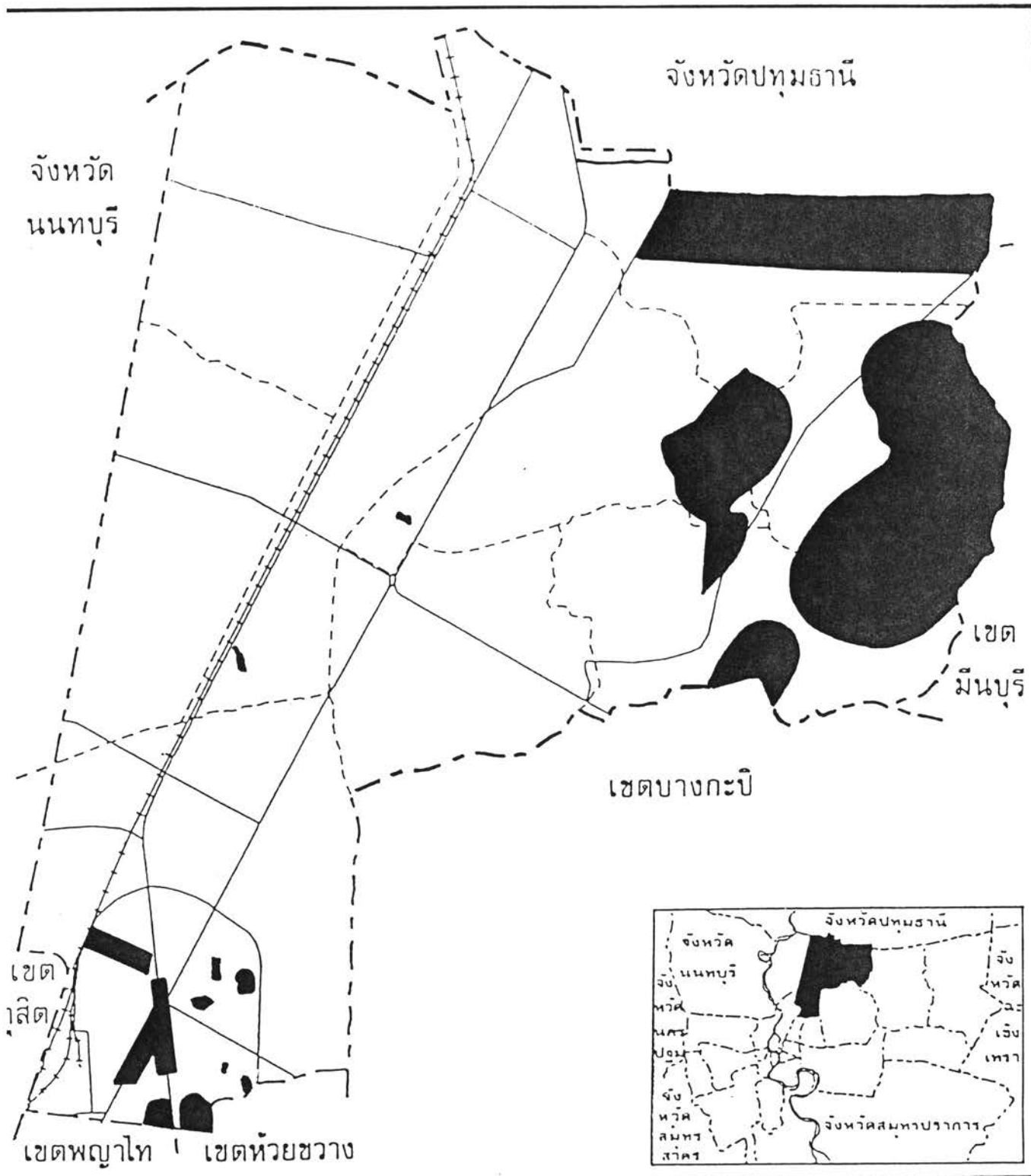
จากแผนป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วม เนื่องจากน้ำเหนือหลากและน้ำฝนของเขตบางเขน จะเห็นว่าส่วนใหญ่จะมุ่งแก้ไขปัญหาน้ำท่วมในพื้นที่ที่มีปัญหาน้ำท่วม ในย่านชุมชนเมือง โดยทั้ง ๒ แผนนี้ต่างมีพื้นที่ในการปฏิบัติสอดคล้องกัน กล่าวคือ แผนป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วม—เนื่องจากน้ำเหนือหลากจะเป็นการสร้างคันดิน เขื่อน ทำนบ ประตูระบายน้ำ บ่อสูบน้ำ พร้อมกับติดตั้งเครื่องสูบน้ำในบริเวณที่สำคัญ โดยเฉพาะตามปากคลอง (ภายในเขต) ซึ่งเป็นคลองหลักในการรับน้ำเหนือหลากเข้ามาภายในเขต เช่น คลองเปรมประชากร คลองสอง และตามคลองสายย่อย ๆ ทุกสายที่เป็นสาขาของคลองพระยาสุเรนทร์ อันเป็นคลองหลักในการรับน้ำเหนือหลากโดยตรงอีกคลองหนึ่งของเขตบางเขน เช่น คลองลำผักชี คลองกุ่มแดง คลองจรเข้บัว ฯลฯ ส่วนแผนป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วมเนื่องจากน้ำฝนนั้น มุ่งเน้นแก้ไขปัญหาน้ำท่วมที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะตามหมู่บ้านหรือชุมชนที่อยู่อาศัย โดยติดตั้งเครื่องสูบน้ำ แต่คงอยู่ในขอบเขตพื้นที่ป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วม เนื่องจากน้ำเหนือหลากนั่นเอง

เมื่อนำพื้นที่น้ำท่วม (แผนที่ ๓.๖) มาประกอบกับแผนป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วม—เนื่องจากน้ำเหนือหลากและน้ำฝน (แผนที่ ๖.๒ และ ๖.๓) แล้ว

จะเห็นได้ว่าสามารถลดพื้นที่น้ำท่วมลงได้เกือบทั้งหมด โดยเฉพาะในบริเวณหรือย่านชุมชน เมือง (แผนที่ ๖.๔) ส่วนพื้นที่น้ำท่วมที่ยังคงเหลืออยู่หลังจากดำเนินการตามแผนทั้ง ๒ นี้ ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เกษตรกรรม

สำหรับพื้นที่น้ำท่วมในบริเวณชุมชนเมืองที่ยังคงเหลืออยู่หลังจากแผนป้องกันและแก้ไขปัญหาพื้นที่น้ำท่วม เนื่องจากน้ำเหนือหลากและน้ำฝนนั้น เช่น พื้นที่ในซอยตามถนนลาดพร้าว, ซอยโชคชัยร่วมมิตร (ถนนวิภาวดีรังสิต), ซอยทองอยู่และซอยสุขเกษม (ถนนพหลโยธิน) โดยบริเวณที่กล่าวมาทั้งหมดนี้มีแนวท่อระบายน้ำ (แผนที่ ๓.๑๔) เขตบางเขนได้จัดทำโครงการล้างท่อระบายน้ำที่มีอยู่ทั้งหมดในเขต ซึ่งคาดว่าจะหลังจากโครงการล้างท่อระบายน้ำนี้เสร็จสิ้นลง จะทำให้พื้นที่น้ำท่วมในซอยต่าง ๆ ดังกล่าวหมดไป รวมทั้งพื้นที่อื่น ๆ ที่มีแนวท่อระบายน้ำด้วย ส่วนบริเวณได้สะพานลอยลาดพร้าวซึ่งเกิดปัญหาน้ำท่วมบ่อยครั้งนั้น ปัจจุบันได้ติดตั้งโรงสูบน้ำอยู่ริมถนนวิภาวดีรังสิต ทำให้ปัญหาน้ำท่วมซบหมดไป และพื้นที่ริมคลองบางซื่อบางบริเวณที่น้ำท่วม สำนักการระบายน้ำได้ทำท่อบนและติดตั้งเครื่องสูบน้ำอยู่เป็นช่วง ๆ โดยเฉพาะปลายคลองบางซื่อในเขตบางเขน ซึ่งสามารถแก้ปัญหาน้ำท่วมในบริเวณดังกล่าวให้หมดไปได้ จากโครงการล้างท่อระบายน้ำรวมทั้งการแก้ปัญหาน้ำท่วมเฉพาะจุดของสำนักการระบายน้ำ

ศักยภาพของเขตบางเขนในการพัฒนาที่อยู่อาศัย

แผนที่ 6.5 แสดง : พื้นที่น้ำท่วมที่ยังเหลืออยู่หลังจากดำเนินการตามแผนป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วมเนื่องจากน้ำเหนือหลากและน้ำฝน

มาตราส่วน 1 : 100,000

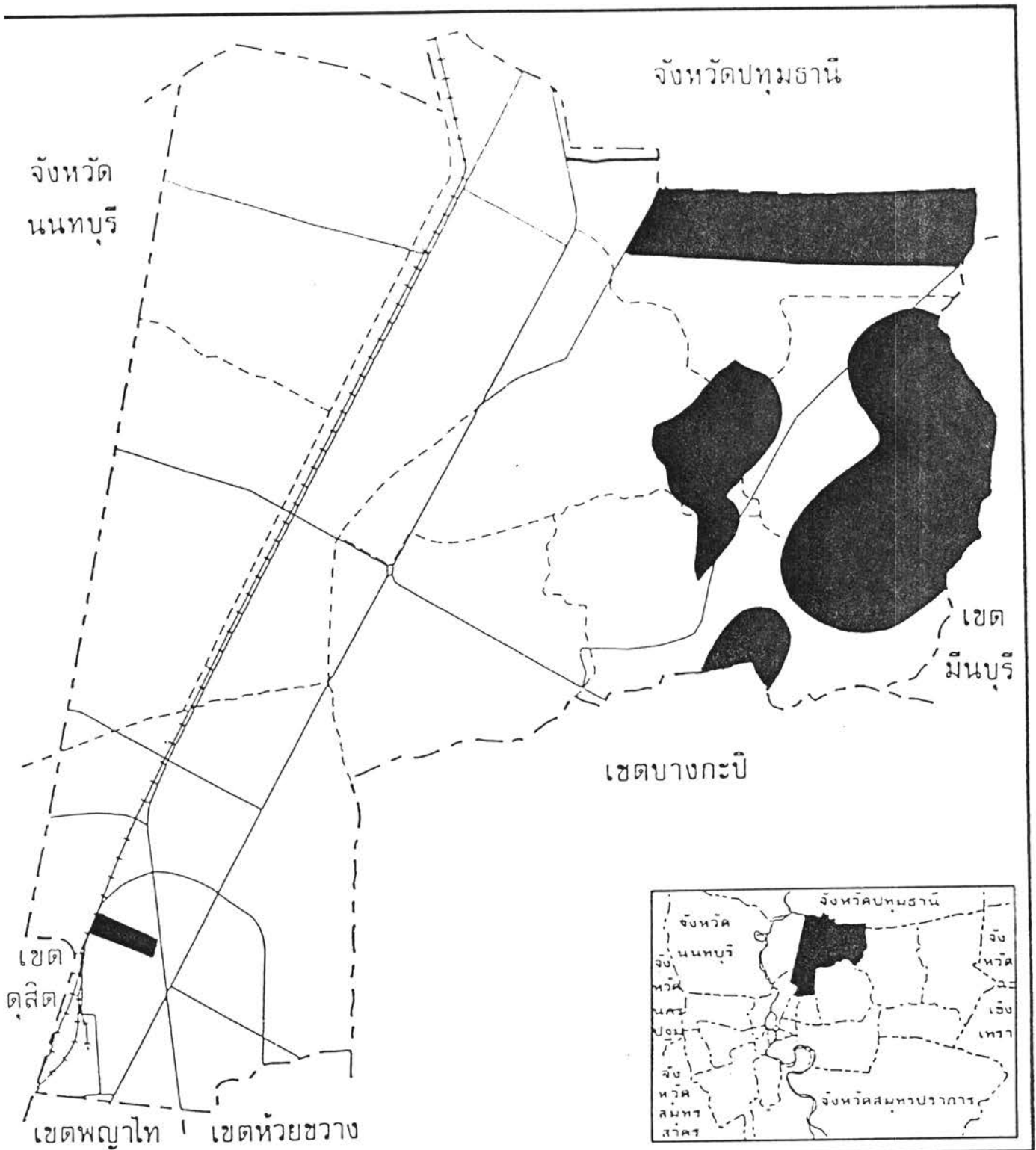
สัญลักษณ์ :

■ พื้นที่น้ำท่วม

สามารถทำให้พื้นที่น้ำท่วมที่ยังคงเหลืออยู่หลังจากดำเนินการตามแผนป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วม เนื่องจากน้ำเหนือหลากและน้ำฝนลดน้อยลงกว่าเดิม (แผนที่ ๖.๖)

ส่วนพื้นที่น้ำท่วมที่ยัง เหลืออยู่หลังจากดำเนินการตามแผนป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วม เนื่องจากน้ำเหนือหลากและน้ำฝน และโครงการลี้ยงท่อระบายน้ำนั้น (แผนที่ ๖.๖) ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เกษตรกรรม ซึ่งอยู่ในแขวงสายไหม คลองถนน ออเงิน และท่าแร่ จะสามารถป้องกันและแก้ไขได้ตามโครงการพระราชดำริ ทั้งนี้เพราะโครงการพระราชดำริเป็นโครงการที่ใช้วิธีการสร้างคันดินหรือยกระดับถนนให้สูงขึ้นเป็นแนวกันน้ำ และสร้างเขื่อน ประตูน้ำ บริเวณปากคลองที่รับน้ำเหนือหลากโดยตรงคือ คลองสอง และคลองพระยาสุเรนทร์ รวมทั้งขุดลอก คูคลองที่มีความสำคัญต่อการระบายน้ำด้วย (แผนที่ ๖.๔) เมื่อการดำเนินการตามโครงการนี้ เสร็จสมบูรณ์จะสามารถลดพื้นที่น้ำท่วมที่ยังเหลืออยู่ในเขตบางเขนได้อีกจำนวนมาก แต่อย่างไรก็ถนนท่าแร่ - ออเงิน - สายไหม ช่วงที่ขนานกับคลองหกวา (ใช้เป็นคันกันน้ำ) ที่ได้ทำต่อเนื่องเข้าไปยังเขตมีนบุรีนั้น จะต้องดำเนินการให้สำเร็จลงด้วย จึงจะเป็นการป้องกันน้ำเหนือหลาก เข้าสู่พื้นที่เขตบางเขนอย่างสมบูรณ์ ทั้งนี้เพราะถ้าไม่ทำแนวถนนดังกล่าวเข้าไปในเขตมีนบุรีแล้ว น้ำอาจไหล เข้าท่วมพื้นที่เขตมีนบุรีและไหลเข้าสู่เขตบางเขนได้

หลังจากดำเนินการตามแผนป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วม เนื่องจากน้ำเหนือหลากและน้ำฝน โครงการลี้ยงท่อระบายน้ำ และโครงการพระราชดำริแล้ว จะมีพื้นที่น้ำท่วมเหลืออยู่ ๒ บริเวณ (แผนที่ ๖.๗) คือ บริเวณตอนเหนือของแขวงสายไหม โดยมีอาณาเขตทิศเหนือจรดคลองหกวา ทิศใต้จรดถนนท่าแร่ - ออเงิน - สายไหม ทิศตะวันออกจรดคลองพระยาสุเรนทร์ และทิศตะวันตกจรดคลองสอง ทั้งนี้เพราะบริเวณริมคลองหกวา มีราษฎรปลูกสร้างบ้าน เรือนอยู่เป็นจำนวนมากตลอดแนวคลอง จึงเป็นอุปสรรคต่อการสร้างเขื่อนหรือคันดิน เพื่อเป็นแนวป้องกันน้ำท่วมได้ ดังนั้นพื้นที่ในบริเวณดังกล่าวซึ่งปัจจุบัน เป็นพื้นที่เกษตรกรรมจึงมีโอกาสประสบกับปัญหาน้ำท่วม เนื่องจากน้ำเหนือหลากดังที่เคยเป็นมาในอดีต ส่วนอีกบริเวณหนึ่งคือ บริเวณบ้านพักรถไฟริมถนนวิภาวดีรังสิต กม. ๑๑ (แขวงลาดยาว) ซึ่งเป็นที่ดินของการรถไฟแห่งประเทศไทย ปัญหานี้การรถไฟฯ ควรเข้าดำเนินการป้องกันและแก้ไขเอง โดยอาจยกระดับถนน พร้อมกับจัดทำท่อระบายน้ำ เชื่อมกับท่อระบายน้ำหลักถนนวิภาวดีรังสิต หรืออาจจะสร้างคันดินล้อมรอบบริเวณดังกล่าวแล้วติดตั้งเครื่องสูบน้ำ โดยสูบน้ำทิ้งลงสู่ท่อระบายน้ำริมถนนวิภาวดีรังสิต หรือจะสูบน้ำทิ้งลงสู่คลองเปรมประชากรซึ่งอยู่ด้านหลังก็ได้ โดยจัดทำท่อระบายน้ำรูดทางรถไฟ

ศักยภาพของเขตบางเขนในการพัฒนาที่อยู่อาศัย

แผนที่ 6.6 แสดง : พื้นที่น้ำท่วมที่ยังเหลืออยู่หลังจากดำเนินการตามแผนป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วมเนื่องจากน้ำเหนือหลากและน้ำฝน และโครงการลางท่อระบายน้ำ

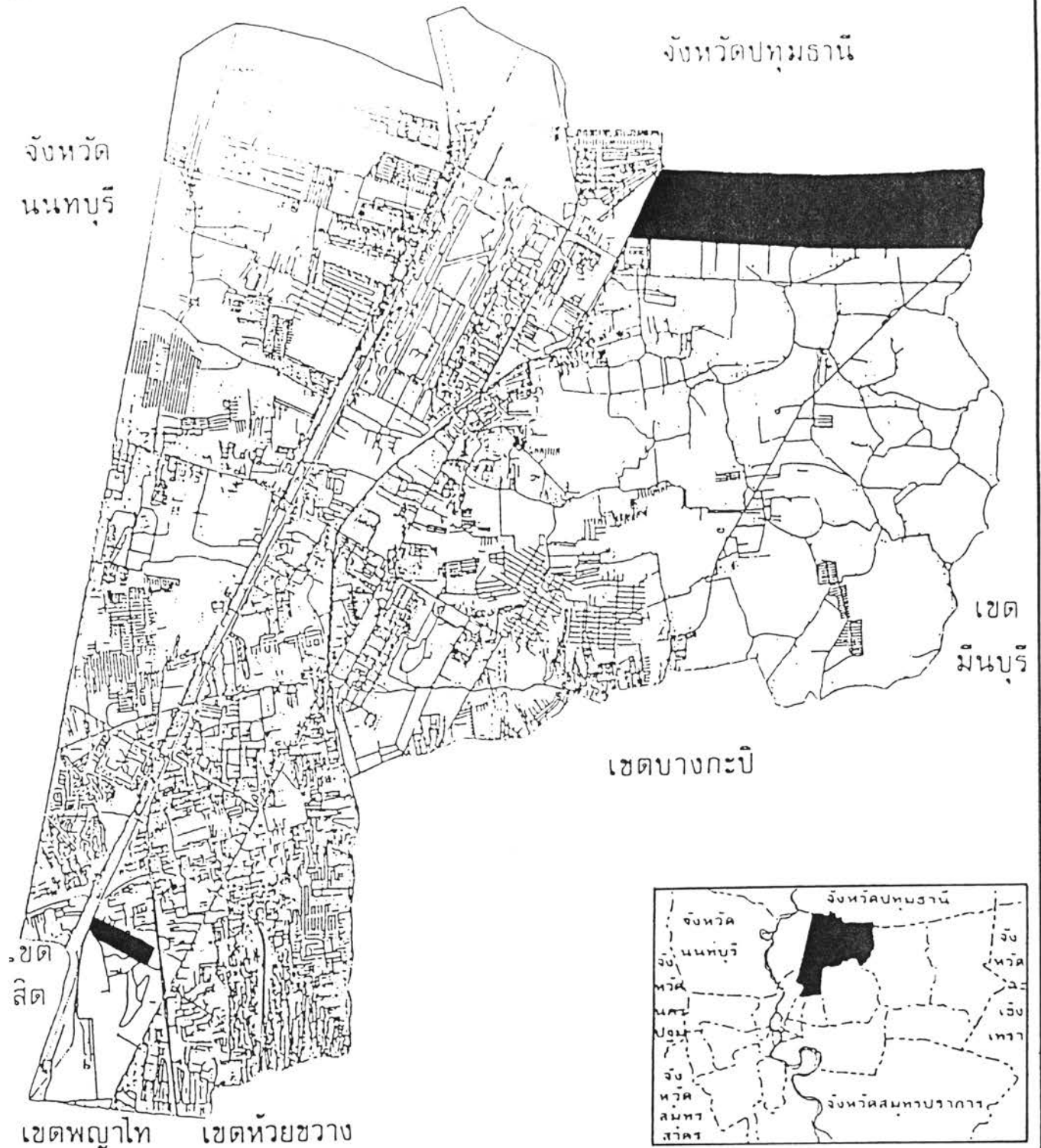

มาตราส่วน 1 : 100,000

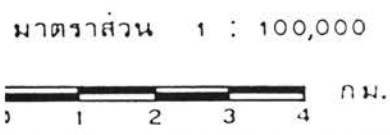
สัญลักษณ์ :

■ พื้นที่น้ำท่วม

ศักยภาพของเขตบางเขนในการพัฒนาที่อยู่อาศัย

แผนที่ 6.7 แสดง : พื้นที่น้ำท่วมที่ยังเหลืออยู่หลังจากดำเนินการตามแผนป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วมเนื่องจากน้ำเหนือหลากและน้ำฝน , โครงการลี้ยงท่อระบายน้ำ และโครงการพระราชดำริ

สัญลักษณ์ :

 พื้นที่น้ำท่วม

จากแผนและโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วมต่าง ๆ ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ จะเห็นว่ามีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ซึ่งถ้าขาดแผนหรือโครงการใดไปแม้แต่แผนหรือโครงการเดียว การป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วมของเขตบางเขนจะไม่ประสบความสำเร็จ แต่ถ้าสามารถปฏิบัติงานไปได้และแผนและโครงการต่าง ๆ อย่างครบถ้วนแล้ว เชื่อได้ว่าจะสามารถบรรเทาปัญหาน้ำท่วมใน เขตบางเขนได้เป็นอย่างมาก

๓. การระบายน้ำ

ก) ควรวางแผนงานล่วงหน้าในการขยายหรือยกระดับถนน รวมทั้งผังต่อระบายน้ำหลักด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้การวางท่อระบายน้ำตามตรอกซอยที่จำเป็นต้องสร้างก่อนต่อระบายน้ำหลัก โดยเฉพาะซอยที่จัดสร้างหมู่บ้านจัดสรร สามารถสอดคลองหรือประสาน เชื่อมต่อกับแนวท่อระบายน้ำสายหลักที่สร้างขึ้นภายหลังได้

ข) ควรสร้างท่อระบายน้ำตามแนวถนนสายหลักและ รองของเขตให้ครบถ้วน รวมทั้งจัดสร้างท่อระบายน้ำในตรอกซอยบริเวณที่อยู่ในชุมชน เมือง ทั้งนี้ควรให้กรมทางหลวงร่วมมือประสานงานกับสำนักการระบายน้ำและ เขต จัดทำท่อระบายน้ำให้มีโครงข่ายเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ

ค) ควรตรวจสอบท่อระบายน้ำที่มีอยู่เดิมให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ อย่างเต็มประสิทธิภาพ บริเวณใดที่ชำรุดควรซ่อมแซมและบริเวณใดอุดตัน ควรทำการล้างให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้

ง) คูคลองใดที่ตื้นเขิน หรือมีผักตบชวาขึ้นเป็นจำนวนมาก ควรขุดลอก ทั้งนี้ เพื่อเพิ่มความจุ และน้ำสามารถไหลได้คล่องตัว โดยเฉพาะคลองระบายน้ำหลักของเขต ได้แก่ คลองเปรมประชากร คลองสองต่อคลองถนนมาจรดคลองบางซื่อ และคลองบางซื่อ เพราะคลองต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้ เป็นคลองหลักเพื่อระบายน้ำลงสู่แม่น้ำเจ้าพระยา

นอกจากนี้ควรรื้อล้างชุมชนแออัดหรือบ้าน เรือนที่ปลูกสร้างรุกล้ำคูคลอง อันเป็นการกีดขวางการไหลของน้ำออกไปโดยด่วน เช่น บริเวณคลองสอง และคลองถนนในแขวงคลองถนน

๔. การเก็บขยะ

งานรักษาความสะอาดเขตบางเขน ได้จัดทำโครงการปรับปรุงการเก็บ ขนมูลฝอยประจำปี ๒๕๒๖-๒๕๒๘ โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญคือ เพิ่มประสิทธิภาพในการจัด

เก็บขยะตามบริเวณต่าง ๆ ของเขต โดยเฉพาะในบริเวณแหล่งเสื่อมโทรม แพลต หมู่บ้านจัดสรร และตรอกซอยต่าง ๆ โดยจะเพิ่มจำนวนหน้าที่เก็บขยะจาก ๓๐ หน้าที่ใน พ.ศ. ๒๕๒๕ เป็น ๓๖ หน้าที่ใน พ.ศ. ๒๕๒๙ รวมทั้งเพิ่มจำนวนรถและเจ้าหน้าที่ตามตาราง ๖.๔ สำหรับเป้าหมายของโครงการนี้ที่สำคัญคือ จะเก็บขยะให้ได้ปริมาณ ๗๖๕ ลบ.ม./วัน ใน พ.ศ. ๒๕๒๖ และจะเก็บให้ได้ปริมาณมากขึ้นในปีต่อ ๆ ไปในอัตราเฉลี่ยร้อยละ ๓.๕ จนถึงสิ้นปีงบประมาณ ๒๕๓๔ ซึ่งเป็นปีสุดท้ายของโครงการ

ตาราง ๖.๔ จำนวนหน้าที่, จำนวนรถ และเจ้าหน้าที่ตามโครงการปรับปรุงการเก็บขนมูลฝอย ประจำปี ๒๕๒๖-๒๕๒๙ ของเขตบางเขน

ปีงบประมาณ	จำนวนหน้าที่	จำนวนรถ (คัน)	จำนวนเจ้าหน้าที่ (คน)					หมายเหตุ
			คนงาน	พชร.	ผู้ควบคุม	ยาม, นายท่าจ่ายพัสดุ	รวม	
๒๕๒๕	๓๐	๒๕	๔๑	๒๖	๖	๔	๑๒๗	ก่อนเริ่มโครงการ
๒๕๒๖	๓๑	๓๔	๑๓๖	๓๗	๖	๑๒	๑๙๑	
๒๕๒๗	๓๓	๓๖	๑๔๕	๔๐	๖	๑๒	๒๐๓	
๒๕๒๘	๓๔	๓๗	๑๕๐	๔๐	๖	๑๒	๒๐๘	
๒๕๒๙	๓๖	๔๐	๑๕๘	๔๔	๖	๑๒	๒๒๐	

ที่มา : งานรักษาความสะอาด เขตบางเขน

จากโครงการปรับปรุงการเก็บขนมูลฝอยประจำปี ๒๕๒๖-๒๕๒๙ ของงานรักษาความสะอาด เขตบางเขนดังกล่าวข้างต้น เมื่อนำมาวิเคราะห์ประกอบกับการเพิ่มประชากรในช่วงเวลาเดียวกัน (ตาราง ๖.๕) ถ้างานรักษาความสะอาดเขตบางเขน สามารถจัดเก็บขยะได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในโครงการฯ แล้ว จะเห็นว่าใน พ.ศ. ๒๕๒๖ สามารถจัดเก็บขยะได้ในสัดส่วนที่มากขึ้นกว่าใน พ.ศ. ๒๕๒๕ คือ ใน พ.ศ. ๒๕๒๕ เก็บขยะได้ร้อยละ ๕๖.๑๐ ส่วนใน พ.ศ. ๒๕๒๖ จัดเก็บขยะได้ถึงร้อยละ ๖๖.๘๘ ของขยะที่เกิดขึ้นทั้งหมดในเขต แต่หลังจาก พ.ศ. ๒๕๒๖ กำหนดเป้าหมายจัดเก็บขยะเพิ่มขึ้นในอัตราเฉลี่ยร้อยละ ๓.๕

ต่อไป เมื่อดูจากตาราง ๖.๕ จะพบว่าสัดส่วนในการจัดเก็บขยะจะลดลงตามลำดับจนสิ้นสุดโครงการฯ ใน พ.ศ. ๒๕๒๔ สิ่งนี้ชี้ให้เห็นว่าอัตราเพิ่มการจัดเก็บขยะตามโครงการปรับปรุงการเก็บขนมูลฝอยประจำปี ๒๕๒๖-๒๕๒๘ ไม่สอดคล้องกับอัตราเพิ่มประชากร ดังนั้นงานรักษาความสะอาดเขตบางเขนควรพิจารณาแก้ไขโครงการดังกล่าว หรือถ้าจะจัดทำโครงการปรับปรุงการเก็บขนมูลฝอยในช่วงปีต่อ ๆ ไป ควรพิจารณาอัตราเพิ่มการจัดเก็บขยะให้สอดคล้องกับอัตราการเพิ่มของประชากร และถ้าเป็นไปได้ควรกำหนดเป้าหมายเพิ่มอัตราการจัดเก็บขยะให้สูงเท่าอัตราเพิ่มของประชากร ทั้งนี้เพื่อเป็นการแก้ปัญหาขยะที่เหลือตกค้างจากการจัดเก็บในแต่ละวันให้ลดลงจนหมดปัญหาไปในที่สุด นอกจากนี้ควรเพิ่มเส้นทางหรือหน้าที่ในการจัดเก็บขยะให้สอดคล้องกับทิศทางการขยายตัวของชุมชนด้วย

ตาราง ๖.๕ จำนวนประชากร, ปริมาณขยะที่เกิดขึ้น และปริมาณขยะที่คาดว่าจะจัดเก็บได้ตามโครงการปรับปรุงการเก็บขนมูลฝอยประจำปี ๒๕๒๖-๒๕๒๘ ของงานรักษาความสะอาด เขตบางเขน

พ.ศ.	จำนวนประชากร (คน)	ขยะที่เกิดขึ้น (ลบ.ม.)	ขยะที่จัดเก็บได้		หมายเหตุ
			ลบ.ม.	ร้อยละ	
๒๕๒๕	๔๒๙,๙๗๗	๑,๐๗๕.๐๐	๖๐๓.๐๐	๕๖.๑๐	ก่อนเริ่มโครงการฯ
๒๕๒๖	๔๕๗,๕๔๕*	๑,๑๔๓.๘๖**	๗๖๕.๐๐***	๖๖.๘๘	
๒๕๒๗	๔๘๘,๐๔๑*	๑,๒๒๐.๑๐**	๗๙๑.๗๘***	๖๕.๘๙	
๒๕๒๘	๕๑๓,๑๓๖*	๑,๒๘๒.๘๕**	๘๑๙.๔๔***	๖๓.๘๘	
๒๕๒๙	๕๓๘,๒๓๑*	๑,๓๕๕.๕๘**	๘๔๘.๑๓***	๖๓.๐๓	

ที่มา : * จำนวนประชากรจากการคาดประมาณ (ตาราง ๓.๓๕)

** ปริมาณขยะจากการคาดประมาณ โดยใช้มาตรฐาน ๒.๕ ลิตร/คน/วัน

*** จากเป้าหมายการจัดเก็บขยะตามโครงการปรับปรุงการเก็บขนมูลฝอยประจำปี ๒๕๒๖-๒๕๒๘ ของงานรักษาความสะอาดเขตบางเขน โดยเก็บเพิ่มในอัตราเฉลี่ยร้อยละ ๓.๕ ต่อปีโดยนับจากปี ๒๕๒๖

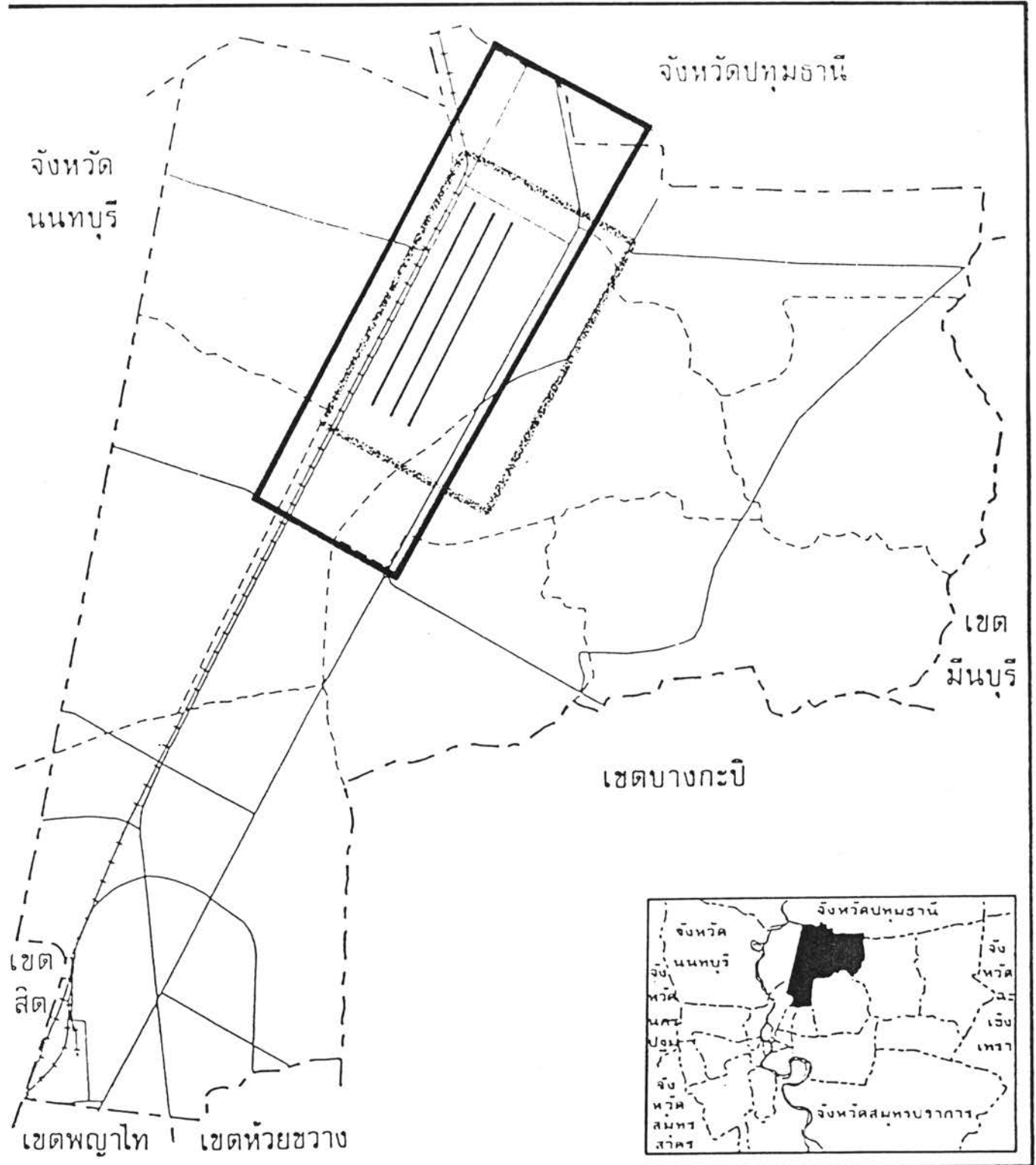
๕. พื้นที่ตามแนวเส้นทางบิน

พื้นที่ตามแนวเส้นทางบินบางส่วนได้ถูกกำหนดเป็นเขตปลอดภัยในการเดินอากาศ (แผนที่ ๖.๘) ตามประกาศกระทรวงคมนาคม ลงวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๐๐ โดยประกาศฉบับนี้อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๖ และ ๕๘ แห่งพระราชบัญญัติการเดินอากาศ พ.ศ. ๒๔๘๗ นอกจากนั้นยังมีพระราชบัญญัติว่าด้วยเขตปลอดภัยในราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๗๘ (สุรศักดิ์ เหลืองคำชาติ ๒๕๒๔ : ๑๔๙-๑๖๓)

การกำหนดเขตปลอดภัยในการเดินอากาศ มีพื้นที่ในเขตปลอดภัยรวม ๒๕.๓๖๕ ตร.กม. หรือประมาณ ๑๔,๘๕๓.๑๒๕ ไร่ และมาตรา ๕๘ แห่งพระราชบัญญัตินี้ ได้กำหนดไว้ว่า "ห้ามมิให้บุคคลใดก่อสร้างหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงอาคารหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่นหรือปลูกต้นไม้ยืนต้น เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากพนักงานเจ้าหน้าที่" ดังนั้นผู้ที่อยู่อาศัยหรือมีที่ดินอยู่ในบริเวณดังกล่าว หากจะปลูกสร้างอาคารหรือต้นไม้ยืนต้นก็จะต้องขออนุญาตจากการทำอากาศยานแห่งประเทศไทยก่อนว่าความสูงของสิ่งปลูกสร้างหรือต้นไม้ นั้นมีความสูงเกินขีดกำหนดที่จะเป็นอันตรายต่อกิจการบินในการบินขึ้น-ลงของเครื่องบินหรือไม่

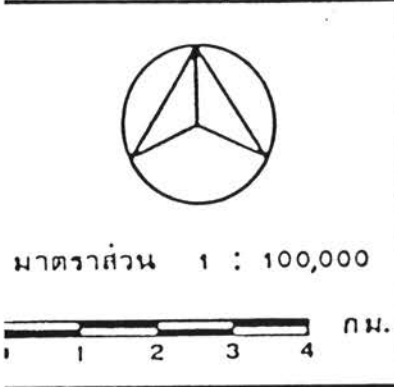
สำหรับเขตปลอดภัยในราชการทหารจะครอบคลุมพื้นที่ในเขตปลอดภัยรวม ๑๖ ตร.กม. หรือประมาณ ๑๐,๐๐๐ ไร่ ซึ่งตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยเขตปลอดภัยในราชการทหารได้กำหนดไว้ว่า "ห้ามมิให้ผู้ใดปลูกสร้างอาคารโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างลงในบริเวณเขตปลอดภัยนั้นหรือแก้ไขตัดแปลงโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างที่มีอยู่แล้ว เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากกระทรวงกลาโหมและปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ระบุไว้ในใบอนุญาตนั้นด้วย" ดังนั้นในปัจจุบันผู้ที่ต้องการขอปลูกสร้างอาคาร ต้องยื่นเสนอเรื่องต่อเขตบางเขน เมื่อพิจารณาเห็นชอบแล้วก็แนบใบอนุญาตส่งเรื่องให้กองทัพอากาศเพื่อดำเนินการเรียนรัฐมนตรีกระทรวงกลาโหมขออนุมัติต่อไป สำหรับรายละเอียดการดำเนินการขออนุญาตนั้นมีคำชี้แจงจากกรมช่างโยธาทหารอากาศ เรื่องการปลูกสร้างในเขตปลอดภัยในราชการทหาร พ.ศ. ๒๕๒๐ นอกจากนี้กรมส่งกำลังบำรุงทหารอากาศได้กำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาเกี่ยวกับการออกใบอนุญาตให้ปลูกสร้างอาคารในเขตปลอดภัยในราชการทหารเมื่อวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๑๔ โดยมีสาระในส่วนที่เกี่ยวข้องกับชุมชนคือ

ก) ขอบเขตที่ต้องควบคุมการก่อสร้างเป็นพิเศษได้แก่ พื้นที่ภายในบริเวณระหว่างแนวเขตรถไฟสายเหนือทางด้านทิศตะวันตกของสนามบินดอนเมือง และภายในแนวเขต

ศักยภาพของเขตบางเขนในการพัฒนาที่อยู่อาศัย

แผนที่ 6.8	แสดง : เขตปลอดภัยการเดินอากาศและในราชการทหาร
------------	--

สัญลักษณ์ :

— แนวเขตปลอดภัยการเดินอากาศ

--- " " ในราชการทหาร

ที่มา : นต. สุรศักดิ์ เหลืองคำชาติ พ.ศ. 2524

ถนนพหลโยธินทางด้านทิศตะวันออกของสนามบินดอนเมือง ซึ่งอยู่ในเขตปลอดภัยในราชการทหาร ห้ามมิให้บุคคลใดก่อสร้างหรือแก้ไข เปลี่ยนแปลงอาคารหรือปลูกต้นไม้ยืนต้นซึ่งอาจเป็นภัยต่อราชการทหาร

- ข) ห้ามมิให้สร้างอาคารหรือสิ่งปลูกสร้างที่เป็นที่เก็บเชื้อเพลิง วัตถุระเบิดหรือวัตถุอันตราย
- ค) ห้ามมิให้ปลูกสร้างอาคารหรือสิ่งปลูกสร้างที่มีลักษณะใช้เป็นหอคอยหรือเป็นเป้าหมายเด่นชัดซึ่งอาจเป็นภัยต่อราชการทหาร
- ง) ภายในเขตปลอดภัยในราชการทหาร การสร้างอาคารหรือสิ่งปลูกสร้างให้ค้ำถึงถึงความสูงเป็นเกณฑ์โดยกำหนดไว้ว่าพื้นที่ปลายทางรั้ววัดจากศูนย์กลางทางรั้วออกไปข้างละ ๓๐๐ เมตร และความยาวระยะ ๕๐๐ เมตร จะปลูกสร้างสิ่งใดไม่ได้ ความยาวต่อจากนั้นถึงระยะ ๑,๐๐๐ เมตร ให้มีสิ่งก่อสร้างได้แต่ความสูงไม่เกิน ๕ เมตร และยาวออกไปจนถึง ๑,๕๐๐ เมตรความสูงของสิ่งก่อสร้างต้องไม่เกิน ๑๐ เมตร สำหรับด้านข้างจากกึ่งกลางทางรั้วออกไปข้างละ ๓๐๐ เมตรจะปลูกสร้างสิ่งใดไม่ได้ ระยะต่อไป ๑๐๐ เมตร ความสูงสิ่งก่อสร้างไม่เกิน ๕ เมตร และระยะต่อไปอีก ๒๐๐ เมตรความสูงของสิ่งก่อสร้างไม่เกิน ๑๐ เมตร
- จ) พื้นที่ภายในแนวเขตถนนพหลโยธินทางด้านทิศตะวันออกของสนามบินดอนเมือง ยกเว้นบริเวณตลาดยิงเจริญซึ่งเป็นย่านตลาดการค้าและเป็นชุมชนหนาแน่นอยู่แล้วให้ยึดถือเป็นเขตควบคุมการก่อสร้าง ห้ามมิให้บุคคลใดก่อสร้างหรือแก้ไข เปลี่ยนแปลงอาคารหรือปลูกต้นไม้ยืนต้น ซึ่งอาจเป็นภัยต่อราชการทหารอีกต่อไป

ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ กองทัพอากาศได้คิดป้ายประกาศเตือนผู้ปลูกสร้างอาคารในเขตปลอดภัยในราชการทหารในบริเวณชุมชนรวม ๕ แห่งคือ ปากซอยเอียร์สวน, ปากซอยทหารอากาศ, ปากซอยเสนาวิวัฒนา, ปากซอยหมู่บ้านเปรมประชา และในหมู่บ้านธนิทร โดยผู้ฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ อาจได้รับโทษตามกฎหมายอย่างสูงถึงจำคุก ๕ ปี

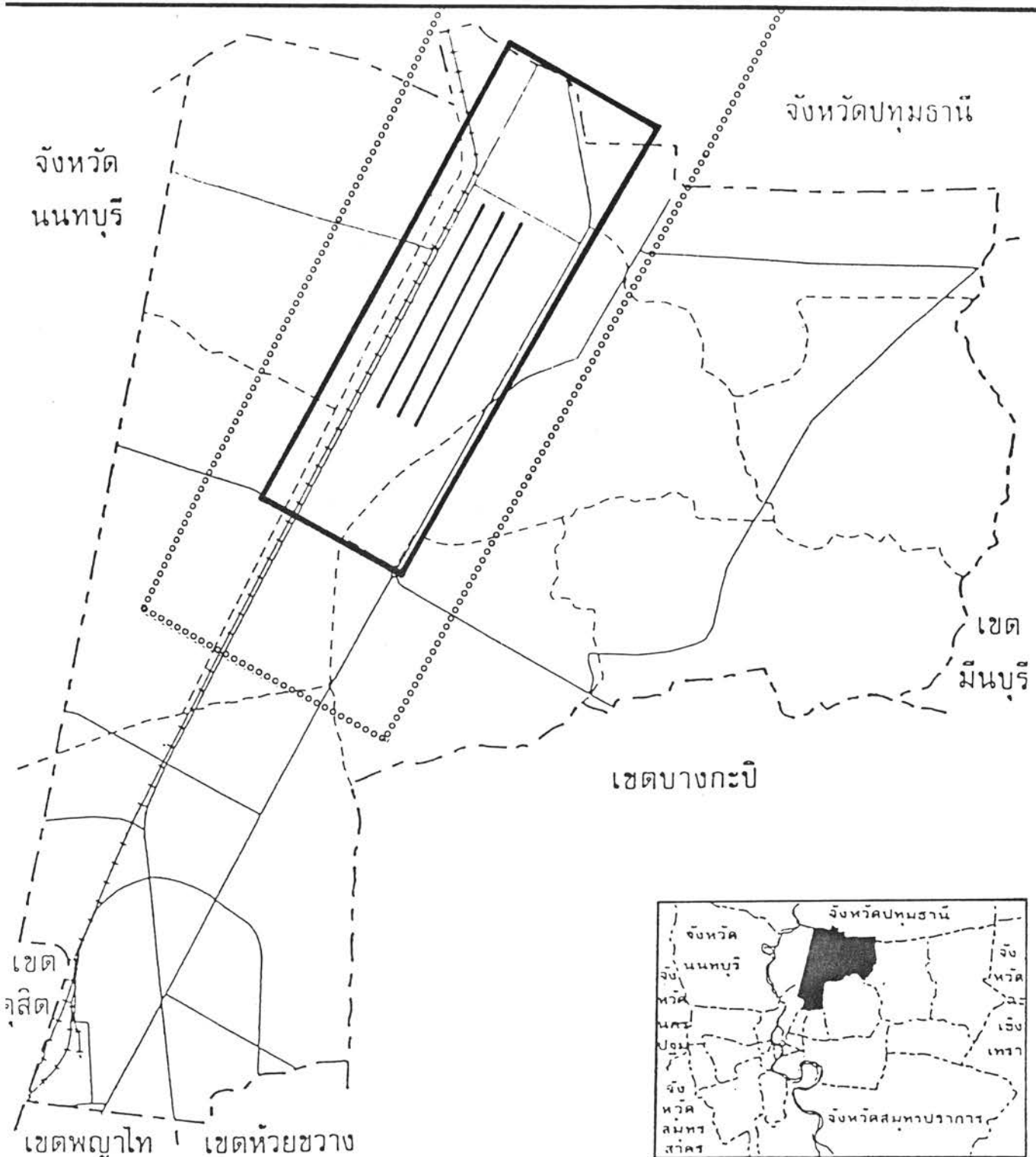
ผลของพระราชบัญญัตินี้ทั้ง ๒ ฉบับที่กล่าวมานี้ทำให้ผู้อยู่ในชุมชนจำเป็นต้องขออนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ของกองทัพอากาศเสียก่อนที่จะดำเนินการขออนุญาตจากเขตบางเขน และการขออนุญาตก็ไม่เป็นปัญหาแต่อย่างใด แต่ที่เกิบบัญหาได้แก่ผู้ที่ปลูกสร้างอาคารในเขตที่ดินของกรมชลประทานตามแนวริมคลองสองและคลองถนน ตั้งแต่บริเวณสะพานเพิ่มสิน

ลงมาทางใต้ของสนามบินดอนเมือง โดยเฉพาะบริเวณหลังตลาดสะพานใหม่จะมีผู้ปลูกสร้างอาคารเป็นจำนวนกว่า ๑๐๐ หลังคาเรือน ผู้ปลูกสร้างอาคารเหล่านี้ไม่ยอมขออนุญาตจากกองทัพอากาศ ทั้งนี้เพราะการอนุญาตปลูกสร้างอาคารไม่มีหนังสือยินยอมจากกรมชลประทานที่จะมาแสดงประกอบเพื่อการขออนุญาต ปัญหาที่เรื้อรังมานาน จำนวนบ้านก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ แม้กองทัพอากาศจะได้แจ้งความต่อพนักงานตำรวจให้ดำเนินคดีแก่ผู้ปลูกสร้างอาคารเหล่านี้ ผลทางคดีก็ไม่สามารถยุติได้ ทั้งนี้เพราะมีการเดินขบวนอ้างความยากจน จนเป็นปัญหาทางการเมืองและผู้ปลูกสร้างอาคารก็ยังอยู่ตลอดมา โดยที่กรมชลประทานซึ่งเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดินริมคลองและกองทัพอากาศเป็นผู้ดูแลเขตปลอดภัยในราชการทหาร รวมตลอดถึงพนักงานตำรวจซึ่งเป็นผู้รักษากฎหมายไม่สามารถดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายได้ ดังนั้นกองทัพอากาศจึงทำได้เพียงแต่สร้างรั้วเพื่อการรักษาความปลอดภัยทางการทหารตามแนวริมคลองด้านใต้ตั้งแต่สะพานศุภรนาค-เสนีย์ลงมาถึงด้านใต้สนามบินดอนเมือง

จากการกำหนดเขตปลอดภัยในการเดินอากาศและเขตปลอดภัยในราชการทหารดังกล่าว จะช่วยป้องกันและลดความเสียหายจากเครื่องบินตกได้บ้าง แต่ในปัจจุบันเครื่องบินมีขนาดใหญ่และมีความเร็วสูงกว่าแต่ก่อน จึงสมควรขยายเขตปลอดภัยออกไปอีกดังนี้

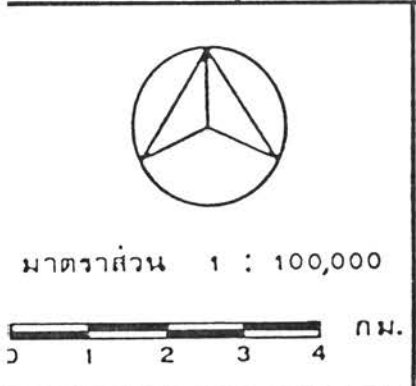
ด้านเหนือ แม้จะครอบคลุมเขตบางเขนแล้วในปัจจุบัน แต่เพื่อความปลอดภัยแก่พื้นที่ด้านเหนือเขตบางเขน คือในเขตจังหวัดปทุมธานีซึ่งมีเครื่องบินตกอยู่เนือง ๆ ดังนั้นจึงควรขยายเขตปลอดภัยทางด้านนี้ออกไปให้มีระยะห่างจากจุดกึ่งกลางทางวิ่ง ๑๒ กิโลเมตร
ด้านใต้ ขยายให้ห่างจากกึ่งกลางทางวิ่ง ๗ กิโลเมตร
ด้านตะวันออกและตะวันตก ควรขยายให้ห่างจากกึ่งกลางทางวิ่งเส้นใหม่ ๒.๕ กิโลเมตร

เมื่อกำหนดเขตปลอดภัยในการเดินอากาศแล้ว ก็กำหนดให้แนวเขตปลอดภัยการเดินอากาศทางด้านเหนือเป็นพื้นที่เกษตรกรรมและบริเวณที่พักผ่อนหย่อนใจ (แผนที่ ๖.๔) ส่วนทางด้านใต้พื้นที่ส่วนใหญ่ได้ถูกใช้เป็นที่อยู่อาศัยและสถานที่ราชการ ควรจะกำหนดอายุของอาคารปัจจุบันเพื่อให้หมดสภาพ และสามารถควบคุมการปลูกสร้างได้ภายหน้า รวมทั้งมีการกำหนดสัดส่วนพื้นที่อาคารปกคลุมดิน (GAC) ไม่ให้เกิน ๑ : ๕ ส่วนความสูงของอาคารถูกกำหนดด้วยมุมร่อนของเครื่องบิน ซึ่งจะช่วยลดความหนาแน่นของอาคารลงได้ ทั้งเป็นการลดความเสียหายเมื่อเกิดอุบัติเหตุจากเครื่องบินตก

ศักยภาพของเขตบางเขนในการพัฒนาที่อยู่อาศัย

แผนที่ 6.9 แสดง : เขตปลอดภัยการเดินอากาศที่ควรขยายใหม่

สัญลักษณ์ :

————— แนวเขตปลอดภัยการเดินอากาศในปัจจุบัน

..... " " " ที่ควรขยายใหม่

สำหรับโรงงาน ๔ โรงงานที่อยู่ด้านเหนือของสนามบินนั้น เป็นจุดอันตราย ทั้งนี้เพราะอดีตเคยมีอุบัติเหตุเครื่องบินตก ดังนั้นถ้าเป็นไปได้ควรย้ายโรงงานดังกล่าวออกจากบริเวณนี้ ส่วนพื้นที่ว่างเหนือสนามบินตั้งแต่ถนนจันทร์เบกษาลอดขึ้นไปจนสุดเขตบางเขน ซึ่งมีพื้นที่ประมาณ ๑,๒๐๐ ไร่ อาจจัดทำเป็นสวนสาธารณะเพื่อประโยชน์ด้านการพักผ่อนหย่อนใจของผู้คนในเขตบางเขนและพื้นที่ใกล้เคียง

๖. มลภาวะ

ก) มลภาวะเสียงเครื่องบิน

จากปัญหามลภาวะเสียงเครื่องบินที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้น สรุปได้ว่าปัญหามลภาวะเสียงเครื่องบินจะเกิดขึ้นทางด้านเหนือด้านใต้ของท่าอากาศยานกรุงเทพ เป็นส่วนมาก ทางด้านตะวันตกมีบ้างเป็นส่วนน้อย ส่วนด้านตะวันออกแทบจะไม่มีปัญหา ดังนั้นจึงควรกำหนดเขตกันชน (Buffer Zone) ด้านทิศเหนือและทิศใต้ของท่าอากาศยานกรุงเทพ (แผนที่ ๖.๑๐) ภายในเส้นชั้นเสียงเขต ๓ ทั้งด้านทิศเหนือและใต้ โดยด้านทิศเหนือสุดเขตบางเขน ด้านทิศใต้ห่างจากแนวถนนแจ้งวัฒนะขึ้นมาทางทิศเหนือ ๑ กิโลเมตร ภายในเขตกันชนทั้ง ๒ ด้านของท่าอากาศยานกรุงเทพนี้ควรจัดสร้างเป็นสวนสาธารณะเพื่อเป็นประโยชน์ต่อประชาชนที่อยู่ตอนเหนือของเขตบางเขนและพื้นที่ใกล้เคียง (สรุปศักดิ์ เหลืองคำชาติ ๒๕๒๔ : ๒๒๒)

ข) มลภาวะจากโรงงานอุตสาหกรรม

ไม่อนุญาตให้จัดตั้งโรงงานอุตสาหกรรมขนาดปานกลางถึงขนาดใหญ่ ที่ก่อให้เกิดมลภาวะขึ้นใหม่ในเขตบางเขน ส่วนโรงงานอุตสาหกรรมที่มีอยู่เดิมนั้น ควรควบคุมเกี่ยวกับปัญหามลภาวะต่าง ๆ ให้เป็นไปตามมาตรฐานที่ได้กำหนดไว้อย่างเคร่งครัดรวมทั้งโรงงานอุตสาหกรรมที่จะเกิดขึ้นใหม่ด้วย ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องกันมิให้ก่อความเดือดร้อนรำคาญต่อผู้อยู่อาศัยในบริเวณใกล้เคียง

สำหรับโรงงานกำจัดมูลฝอยรวมอินทราที่ก่อให้เกิดน้ำเน่าเสีย เพราะน้ำจากกองขยะไหลลงสู่ลำคลอง ปัจจุบันได้สร้างโรงงานกำจัดน้ำเสียขนาดเล็ก เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว ส่วนฝุ่นละอองที่เกิดขึ้นขณะทำการเผาขยะนั้น ควรแก้ไขที่เตาเผาคือพยายามปรับปรุงให้เตาเผาขยะมีประสิทธิภาพในการเผาไหม้โดยให้เกิดควันและฝุ่นละอองน้อยที่สุด หรืออาจติดตั้งเครื่องกรองอากาศเพื่อให้ฝุ่นละอองแพร่ไปในอากาศน้อยที่สุดจนไม่เป็นเหตุรำคาญหรือทำให้ผู้อยู่อาศัยโดยรอบเดือดร้อน

จ. การอนุรักษ์ธรรมชาติและโบราณสถานอันเป็นศิลปวัฒนธรรมที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์

ปัจจุบันทรัพยากรธรรมชาติในเขตบางเขนได้ถูกทำลายลงทั้งทางตรงและทางอ้อม เนื่องจากการขยายตัวของชุมชนเมือง เช่น น้ำบาดาลถูกนำขึ้นมาใช้จนเกิดเป็นผลเสียต่อระบบนิเวศน์ทำให้แผ่นดินทรุด จนเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดน้ำท่วมขังในหลายบริเวณ ลำคลองถูกรุกล้ำด้วยการปลูกสร้างบ้านเรือน เช่น บริเวณคลองสอง คลองถนน คลองบางเขน ฯลฯ นอกจากนี้ยังมีการปล่อยน้ำเสียให้ไหลลงสู่ลำคลองอีกด้วย ด้านปูชนียสถานและสถานที่สำคัญบางแห่งได้ถูกบดบังหรือปล่อยให้เสื่อมโทรมไปตามกาลเวลาจนด้อยคุณค่าลง เช่น บริเวณวงเวียนอนุสาวรีย์พิทักษ์สามัคคี (หลักสี่) ซึ่งนับว่าเป็นปูชนียสถาน (สร้างขึ้นเพื่อเป็นอนุสาวรีย์แก่ทหารและตำรวจที่เข้าร่วมในการปราบกบฏบวรเดช พ.ศ. ๒๔๗๖ โดยทำพิธีเปิดเมื่อ ๑๔ ตุลาคม ๒๔๗๔) และเป็น Landmark แห่งหนึ่งของเขต น่าจะปรับปรุงทาสีและจัดปลูกต้นไม้ สนามหญ้า หรือตกแต่งเป็นส่วนประดับโดยรอบภายในวงเวียน ทั้งนี้เพื่อเพิ่มความสง่าและความชุ่มชื้นให้แก่ตัวเมืองแต่ในปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๒๗) ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบได้ปล่อยให้อนุสาวรีย์และวงเวียนดังกล่าวเก่าไปตามกาลเวลา นอกจากนี้ยังปล่อยให้หญ้าขึ้นรกรุงรังเป็นการทำลายความสง่างามของปูชนียสถานแห่งนี้ลงอย่างน่าเสียดาย ดังนั้นเพื่อเป็นการแก้ไขและป้องกันปัญหาดังกล่าวจึงได้กำหนดแนวทางสำคัญไว้ดังนี้ คือ

๑) ปรับปรุงขุดลอกคลองเพื่อให้ใช้ประโยชน์ได้อย่างคุ้มค่า ทั้งทางด้านการระบายน้ำ (อยู่ในแผนป้องกันน้ำท่วมเขตบางเขน พ.ศ. ๒๕๒๗), การคมนาคมขนส่ง ตลอดจนการนันทนาการและภูมิทัศน์ และกำหนดเป็นเขตพิเศษริมคลองให้มีการใช้ประโยชน์ที่ดินโดยให้มีที่โล่งมากเป็นพิเศษ เช่น ตามแนวคลองสอง, คลองเปรมประชากร, คลองบางเขน ฯลฯ และถ้าเป็นไปได้ควรจะทำเป็นระบบโครงข่ายทุกคลอง โดยเฉพาะในเขตชุมชนเมือง

๒) กำหนดเขตโบราณสถาน เช่น วัดหรือสถานที่สำคัญอื่น ๆ ห้ามการก่อสร้างอันขัดกับวัฒนธรรมและเป็นการทำลายภูมิทัศน์ โดยกำหนดเป็นเขตเพื่อการวัฒนธรรมและนันทนาการ

แนวทางพัฒนาที่อยู่อาศัยเขตบางเขน

จากแนวทางการพัฒนาเขตบางเขนดังกล่าวข้างต้น เป็นการพัฒนาชุมชนโดยทั่วไปของเขตซึ่งหมายรวมถึงชุมชนที่อยู่อาศัยด้วย เพื่อเป็นการชี้ให้เห็นแนวทางการพัฒนาที่อยู่อาศัยในเขตบางเขนชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้ศึกษาจึงได้พิจารณาพื้นที่ที่เหมาะสมในการรองรับการขยายตัว

ของประชากรและชุมชนเมืองด้านที่อยู่อาศัย (แผนที่ ๕.๒๗) โดยจัดแบ่งพื้นที่ดังกล่าวเพื่อพัฒนาที่อยู่อาศัยออกเป็น ๓ กลุ่มตามระดับรายได้ที่การเคหะแห่งชาติกำหนดคือ

- ก. ระดับรายได้สูง หมายถึง ผู้มีรายได้มากกว่า ๗,๐๐๐ บาท/เดือน
- ข. ระดับรายได้ปานกลาง หมายถึง ผู้มีรายได้ระหว่าง ๓,๐๐๐-๗,๐๐๐ บาท/เดือน
- ค. ระดับรายได้ต่ำ หมายถึง ผู้มีรายได้น้อยกว่า ๓,๐๐๐ บาท/เดือน

ทั้งนี้ได้ใช้ระดับศักยภาพในการพัฒนาที่อยู่อาศัย (แผนที่ ๕.๒๕ และ ๕.๒๖) เป็นหลักสำคัญ ประกอบกับราคาที่ดิน (แผนที่ ๕.๘) ส่วนรายละเอียดของพื้นที่เพื่อพัฒนาที่อยู่อาศัยในแต่ละกลุ่มมีดังนี้

กลุ่มที่ ๑ พื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับพัฒนาที่อยู่อาศัยเพื่อผู้มีรายได้สูง ศักยภาพเพื่อการพัฒนาที่อยู่อาศัยอยู่ในระดับที่ ๑-๖ (กลุ่มศักยภาพสูงมากและสูง) ราคาที่ดินอยู่ระหว่าง ๕๐๐,๐๐๐-๑,๖๐๐,๐๐๐ บาท/ไร่

กลุ่มที่ ๒ พื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับพัฒนาที่อยู่อาศัยเพื่อผู้มีรายได้ปานกลาง ศักยภาพเพื่อการพัฒนาที่อยู่อาศัยอยู่ในระดับที่ ๗-๘ (กลุ่มศักยภาพปานกลาง) ราคาที่ดินอยู่ระหว่าง ๑๒๐,๐๐๐-๓๕๐,๐๐๐ บาท/ไร่

กลุ่มที่ ๓ พื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับพัฒนาที่อยู่อาศัยเพื่อผู้มีรายได้ต่ำ ศักยภาพเพื่อการพัฒนาที่อยู่อาศัยอยู่ในระดับที่ ๙ (กลุ่มศักยภาพต่ำ) ราคาที่ดินอยู่ระหว่าง ๑๐,๐๐๐-๖๐,๐๐๐ บาท/ไร่

คุณสมบัติที่กำหนด เพื่อพัฒนาที่อยู่อาศัยในแต่ละกลุ่มระดับรายได้ของ เขตบางเขนดังกล่าว จะได้พื้นที่ที่เหมาะสมในการพัฒนาที่อยู่อาศัยตามระดับรายได้ต่าง ๆ ดังปรากฏอยู่ในแผนที่ ๖.๑๑

ส่วนการพัฒนาที่อยู่อาศัยโดยทั่ว ๆ ไป หรือในกลุ่มระดับรายได้ต่าง ๆ นั้น ควรมุ่งพัฒนาเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ (ปัญหาด้านกายภาพและปัญหาสภาวะแวดล้อม) ที่เกิดขึ้นในพื้นที่นั้น ๆ ทั้งนี้อาจตรวจสอบปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละพื้นที่ได้จากแผนที่ ๕.๗-๕.๒๓ โดยการพัฒนาหรือการแก้ปัญหาเหล่านั้นให้ดำเนินการไปตามแนวทางพัฒนาเขตบางเขนที่ได้เสนอไว้แล้วในข้างต้น นอกจากนี้ควรจัดองค์ประกอบชุมชนที่อยู่อาศัยรวมทั้งจัดสิ่งแวดลอมชุมชนที่อยู่อาศัยให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานตามที่ต้องการเคหะแห่งชาติกำหนด (ดูภาคผนวก)

มาตรการสำคัญในการดำเนินการ

เพื่อให้การพัฒนาได้บรรลุวัตถุประสงค์ จึงควรมีมาตรการที่สำคัญในการดำเนินการ และถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด ซึ่งมาตรการสำคัญได้แก่

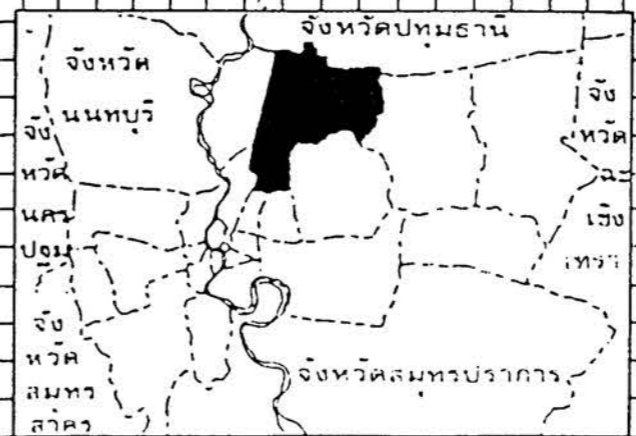
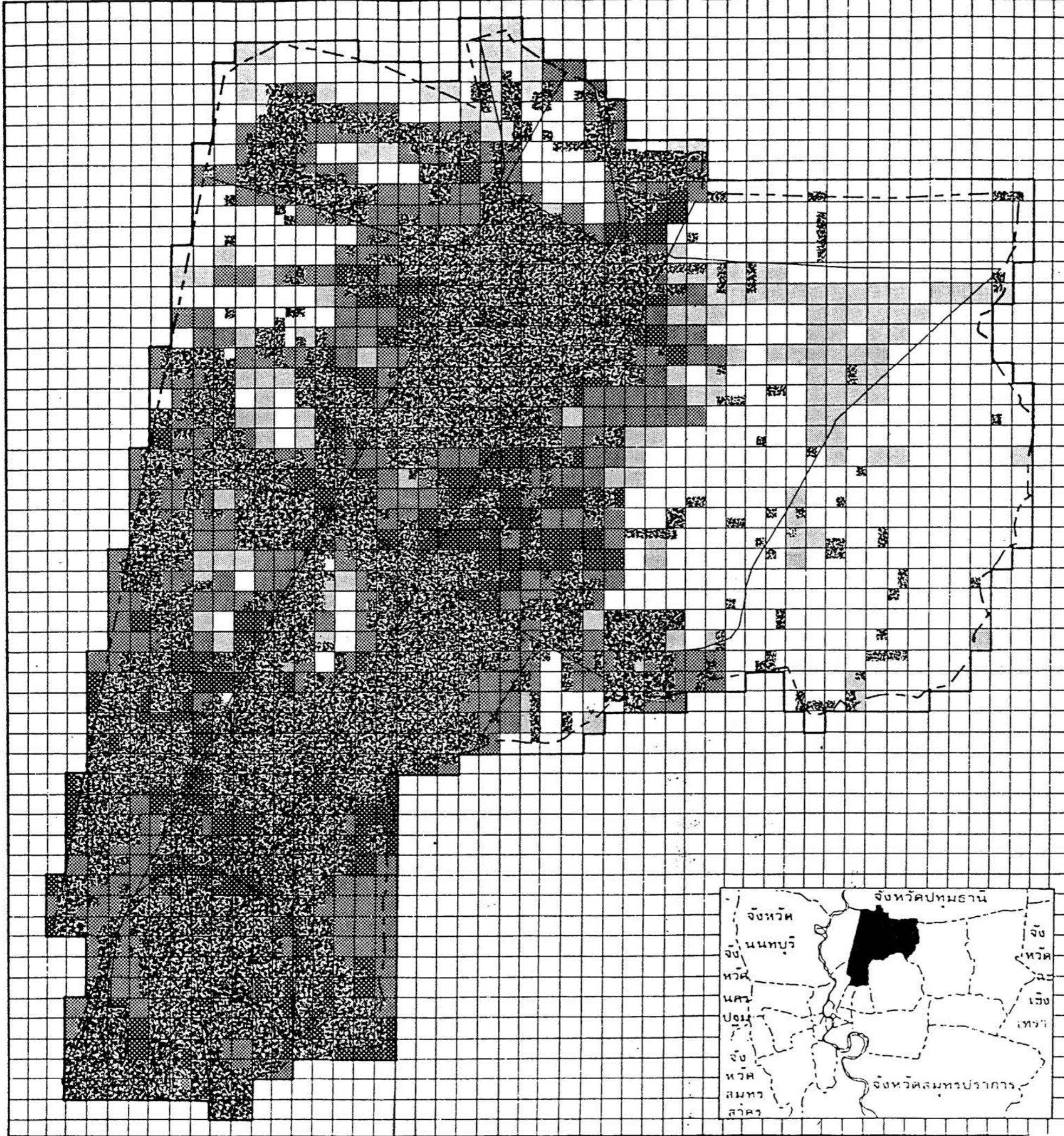
ศักยภาพของเขตบางเขนในการพัฒนาที่อยู่อาศัย

แผนที่ 6.11

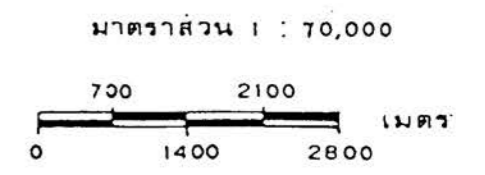
แสดง : พื้นที่ที่เหมาะสมในการพัฒนาที่อยู่อาศัยตามระดับรายได้ต่างๆ

สัญลักษณ์ :

- Built-up Area
- รายได้สูง
- รายได้ปานกลาง
- รายได้ต่ำ

ที่มา : จากแผนที่ 4.8, 5.5, 5.25, 5.26, 5.27

ก. มาตรการด้านการเงินและงบประมาณ

มาตรการด้านการเงินและงบประมาณเป็นมาตรการส่งเสริมและขึ้นำการพัฒนาเมืองให้บรรลุเป้าหมาย โดยรัฐบาลต้องจัดสรรเงินงบประมาณเพื่อดำเนินการก่อสร้างสาธารณูปโภค สาธารณูปการชดเชย หรือให้สิทธิพิเศษช่วยเหลือ ดังนั้นในส่วนภาครัฐบาลที่จะต้องลงทุน ควรมีการจัดสรรงบประมาณและเวลาให้เพียงพอต่อแผนงานที่วางไว้ในช่วงระยะเวลาต่าง ๆ ส่วนการลงทุนของภาคเอกชน รัฐบาลต้องหาวิธีการช่วยเหลือหรือสนับสนุนโครงการที่เห็นว่าเหมาะสมและมีประโยชน์ต่อส่วนรวมให้บรรลุเป้าหมาย เช่น การให้หรือจัดหาแหล่งเงินทุน ลดภาษีการลงทุน ฯลฯ

ข. มาตรการด้านกฎหมาย

มาตรการด้านกฎหมายเป็นมาตรการสำคัญที่จะบังคับใช้ให้การพัฒนาเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ กฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเมืองของประเทศมีพร้อม เพียงแต่จะต้องมีการนำมาใช้และปฏิบัติโดยเคร่งครัด กฎหมายที่เป็นเครื่องมือของผังเมืองได้แก่

๑. พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘ เป็นเครื่องมือโดยตรงที่ทำให้การใช้ประโยชน์ที่ดินเป็นไปตามนโยบาย วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของผังเมืองที่วางไว้ พระราชบัญญัตินี้ประกอบด้วย

ก) ข้อกำหนดของผังเมืองรวม ควบคุมด้านนโยบายของการใช้ประโยชน์ที่ดินให้อยู่ในกรอบเค้าโครงของผังแม่บท

ข) ข้อกำหนดของผังเมืองเฉพาะ จะควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินถึงชั้นรายละเอียดภายในกรอบของข้อกำหนดผังเมืองรวม รายละเอียดจะบ่งถึงการตัดถนนประเภทต่าง ๆ การจัดที่ตั้งของการใช้ที่ดินกิจกรรมต่าง ๆ

ค) กฎกระทรวง

ง) พระราชบัญญัติให้ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะ

๒. พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ เป็นเครื่องมือสำคัญมากที่ช่วยให้การก่อสร้างอาคารประเภทต่าง ๆ มีขนาด ลักษณะการใช้สอย ที่โล่ง เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของผังเมืองที่ได้กำหนดไว้ ดังนั้นข้อบัญญัติต่าง ๆ จะต้องได้รับการปรับปรุงให้เหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการผังเมือง

๓. กฎหมายอื่น ๆ กฎหมายอื่น ๆ ที่ช่วยสนับสนุนการพัฒนาเมืองโดยตรง

ได้แก่

- ก) พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๔๙๗
- ข) พระราชบัญญัติว่าด้วยโบราณสถาน โบราณวัตถุ และพิพิธภัณฑสถาน

แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔

- ค) พระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๐๕
- ง) พระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๒
- จ) ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ ๒๘๖ เรื่อง ควบคุมการจัดสรรที่ดิน พ.ศ.

๒๕๑๕ (ในปัจจุบันมีแนวทางพิจารณาผ่อนผันการปฏิบัติตามข้อกำหนดเกี่ยวกับการจัดสรรที่ดินในกรณีเห็นเป็นความจำเป็น เพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคม)

- ฉ) ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๔๕ เรื่อง ทางหลวง
- ช) พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๑๘
- ข) พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ พ.ศ.

๒๕๒๒

ณ) พระราชบัญญัติการเคหะแห่งชาติ

ญ) พระราชบัญญัติการทางพิเศษ

ฯลฯ

วิธีดำเนินงาน

ก. จัดทำแผนแม่บทสำหรับประสานแผนการพัฒนาทั้งระยะสั้นและระยะยาวของรัฐบาล ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการพัฒนาด้านสาธารณูปโภคและบริการสาธารณะ การพัฒนานี้จะเป็นกรอบชี้แนะให้เมืองเติบโตตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งหน่วยงานต่าง ๆ จะนำไปใช้คือ

๑. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จะใช้เป็นผังเค้าโครงในการกำหนดและจัดทำแผนพัฒนาฯ เพื่อให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการสอดคล้องกันทั้งในด้านการจัดงบประมาณและการปฏิบัติ

๒. กรุงเทพมหานครจะนำไปใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนผังเมืองเฉพาะ เพื่อใช้เป็นแผนประสานการพัฒนากรุงเทพมหานคร ซึ่งการจัดทำผังเมืองเฉพาะนี้จะเน้นการพัฒนาในกรอบของแผนระยะสั้นซึ่งเป็นแผนพัฒนาในช่วง ๕ ปี เพื่อใช้บังคับการใช้ประโยชน์ที่ดิน

ข. ประกาศเป็นกฎกระทรวงบังคับใช้ผังเมือง เพื่อควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดิน ตามแผนผังและข้อกำหนด เพื่อให้มาตรการทางกฎหมายมีความสมบูรณ์ทั้งผังเมืองรวมและผังเมือง เฉพาะ

ค. หน่วยราชการของรัฐบาลซึ่งมีอำนาจตามกฎหมายอยู่แล้วจะต้องดำเนินการเพื่อ สนับสนุนให้การบังคับใช้ผังเมืองมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น หน่วยราชการดังกล่าวได้แก่ หน่วยงาน ท้องถิ่นคือ กรุงเทพมหานคร กรมศิลปากร ซึ่งจะต้องประกาศเขตโบราณสถาน สำนักงาน การปฏิรูปที่ดินจัดกำหนดเขตปฏิรูปที่ดิน สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เป็นต้น

ง. ส่งเสริมการจัดตั้งองค์การพัฒนาเมืองในด้านต่าง ๆ ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นทั้งภาครัฐบาล และภาคเอกชน ได้แก่ การพัฒนาเมืองใหม่ การสาธารณูปการชุมชน การระบายน้ำ เป็นต้น หน่วยงานเช่นนี้จะช่วยให้การพัฒนาเป็นไปตามเป้าหมายและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

จ. ส่งเสริมให้เอกชนมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาและร่วมลงทุนในการพัฒนาให้ มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาด้านสาธารณูปโภคและบริการสาธารณะ เช่น การโทรศัพท์ การขนส่งมวลชน เป็นต้น

ฉ. กำหนดโครงการอาสาสมัครระยะสั้นบางเรื่องให้มากขึ้นโดยรัฐบาลและเอกชนร่วม มือกันทั้งด้านการเงินและการปฏิบัติ ทั้งนี้เพื่อเป็นตัวอย่างและกระตุ้นให้เอกชนได้เห็นคุณค่าและ ประโยชน์จากการผังเมืองทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น โครงการพัฒนาสวนหย่อม โครงการ พัฒนาการใช้ประโยชน์ริมแม่น้ำลำคลอง โครงการพัฒนาศูนย์ชุมชนในหมู่บ้าน เป็นต้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการพัฒนาเขตบางเขน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการพัฒนาเขตบางเขนได้แบ่งเป็น ๔ ด้าน คือ

ก. ด้านกายภาพ

๑. การขยายตัวของชุมชนจะเป็นไปอย่างมีระเบียบ มีทิศทางและขอบเขตที่ เหมาะสม อีกทั้งยังเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนบริการสาธารณูปโภค (สาธารณูปโภค และ สาธารณูปการ) ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ประปา ไฟฟ้า โทรศัพท์ การเก็บขยะ การ ขนส่งมวลชน ฯลฯ

๒. การปรับปรุงถนนและสะพานจะช่วยให้การคมนาคมขนส่งในเขตบางเขนมี ความสะดวกหรือคล่องตัวมากยิ่งขึ้น นอกจากนั้นการตัดถนนเพิ่มจะเป็นการเพิ่มพื้นที่ถนน และ ยังเป็นการเปิดพื้นที่ภายในออกมาใช้อย่างเต็มประสิทธิภาพอีกด้วย

๓. การเพิ่มหรือพัฒนาพื้นที่โล่งว่างตามแนว ๒ ฝั่งคลอง ริมทางรถไฟ และในพื้นที่อื่น ๆ ย่อมเป็นประโยชน์ในด้านการพักผ่อนหย่อนใจแก่ประชาชน อีกทั้งยังทำให้สภาพแวดล้อมหรือภูมิทัศน์ของเขตบางเขนดูสวยงามและร่มรื่นมากยิ่งขึ้น

๔. การสร้างท่อระบายน้ำให้ทั่วพื้นที่ชุมชนเมือง และการปรับปรุงหรือล้างท่อระบายน้ำที่มีอยู่เดิม รวมทั้งการขุดลอกคู คลองที่มีประโยชน์ในด้านการระบายน้ำ จะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำ และเป็นการป้องกันหรือบรรเทาปัญหาหน้าท่วมได้อีกด้วย

๕. การปรับปรุงและแก้ไขปัญหาสภาวะแวดล้อมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในเขตบางเขนอันได้แก่ แผ่นดินทรุด, น้ำท่วม, การระบายน้ำ, การเก็บขยะ, พื้นที่ตามแนวเส้นทางบิน, มลภาวะเสียงเครื่องบิน และมลภาวะจากโรงงานอุตสาหกรรม จะเป็นการทำให้ประชากรมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น รวมทั้งมีสุขภาพและอนามัยดี อีกทั้งยังเป็นการรักษาหรือป้องกันการสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนด้วย

๖. จากการพัฒนาเขตบางเขนไม่ว่าจะเป็นด้านกายภาพหรือสภาวะแวดล้อมก็ตาม ต่างก็เป็นส่วนเกื้อกูลให้เกิดการกระจายความเจริญไปสู่ส่วนต่าง ๆ ในพื้นที่เขต นอกเหนือไปจากความเจริญที่เกิดขึ้นตามแนวริม ๒ ฝั่งถนนสายหลักและรองของเขตดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

ข. ด้านเศรษฐกิจ

๑. จากการพัฒนาเขตบางเขน จะเป็นผลให้ราคาที่ดินในเขตบางเขนสูงขึ้นอันจะเป็นแรงผลักดันให้มีการปรับปรุงและพัฒนาที่ดินต่อไป

๒. การพัฒนาเส้นทางคมนาคมขนส่งและบริการด้านการขนส่งมวลชน โดยเฉพาะการขนส่งมวลชนทั้งรถยนต์โดยสารประจำทางและรถไฟฟ้า จะเป็นการช่วยลดจำนวนรถยนต์นั่งส่วนบุคคลและทำให้การจราจรคล่องตัวมากยิ่งขึ้น ซึ่งนับเป็นการช่วยประหยัดพลังงาน

๓. การพัฒนาด้านต่าง ๆ ในเขตบางเขน นอกจากจะเป็นการดึงดูดให้นักลงทุนด้านที่อยู่อาศัยเข้ามาลงทุนจัดสร้างที่อยู่อาศัยภายในเขตแล้ว ยังเป็นการดึงดูดให้นักลงทุนด้านต่าง ๆ เช่น ด้านพาณิชยกรรม และอุตสาหกรรม เข้ามาลงทุนจัดสร้างศูนย์การค้า โรงแรม โรงภาพยนตร์ โรงงานอุตสาหกรรม และอื่น ๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ได้แสดงให้เห็นถึงความเจริญของเขตบางเขน นอกจากนี้การลงทุนด้านต่าง ๆ ดังกล่าวยังเป็นการเพิ่มจำนวนการจ้างงานภายในเขต ทั้งนี้เพราะมีแหล่งงานเพิ่มขึ้นนั่นเอง

ค. ด้านสังคม

การพัฒนาหรือปรับปรุงบริการสาธารณสุขชุมชนต่าง ๆ (สาธารณสุขปโภค และสาธารณสุข-
 ูปการ) เช่น ถนน, สะพาน, ประปา, โทรศัพท์, การขนส่งมวลชน, การเก็บขยะ, การเพิ่ม
 พื้นที่นันทนาการหรือสวนสาธารณะ ตลอดจนถึงการปรับปรุงสภาวะแวดล้อมของชุมชน เช่น
 ปรับปรุงชุมชนแออัด, แก้ไขปัญหาแผ่นดินทรุด, น้ำท่วม, การระบายน้ำ ฯลฯ สิ่งเหล่านี้เป็น
 การยกระดับสภาพความเป็นอยู่ของประชากรให้ดีขึ้นหรือสูงขึ้น นอกจากนี้การพัฒนายังได้ส่งเสริม
 ให้ประชาชนโดยเฉพาะผู้อยู่อาศัยในชุมชน ได้มีส่วนร่วมในการทำประโยชน์ต่อสังคม และรวม
 ตัวกัน เพื่อพัฒนาสังคมสิ่ง เหล่านี้ล้วนแต่ เป็นผลประโยชน์ทางด้านสังคมที่ผู้อยู่อาศัยใน เขตบาง เชน
 ได้รับทั้งสิ้น

ง. ด้านการบริหารการปกครอง

๑. การพัฒนา เขตบาง เชนนอกจากจะทำให้ชุมชนมีความ เป็นระเบียบ เรียบ
 ร้อยแล้ว รัฐยังสามารถจัดสร้างและดำเนินงานทางด้านสาธารณสุขปโภค สาธารณูปการได้อย่าง
 มีประสิทธิภาพ โดยสอดคล้องกับทิศทางการขยายตัวของชุมชน และ เป็นการประหยัดงบประมาณ

๒. การพัฒนาต่าง ๆ ของเขตบาง เชน โดยเฉพาะด้านสาธารณสุขปโภค
 เช่น ถนน ประปา โทรศัพท์ การระบายน้ำ ฯลฯ เป็นผลให้เขตบาง เชนมีความ เจริญเพิ่มขึ้น
 จากสิ่ง เหล่านี้ เป็นผลให้กรุงเทพมหานครสามารถประ เเมินภาษีโรง เรือนและภาษีบำรุงท้องที่เพิ่ม
 ขึ้น ส่วนรัฐบาลก็จะได้รับค่าธรรมเนียมในการโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินสูงขึ้น ทั้งนี้เพราะที่ดินมีราคา
 สูงขึ้นนั่นเอง

๓. จากการพัฒนา เขตบาง เชนจะก่อให้เกิดความ เจริญทางด้าน เศรษฐกิจติด
 ตามมา ซึ่งจะยังผลให้นำรายได้มาสู่รัฐในรูปของภาษีการค้า ภาษีเงินได้ส่วนบุคคลและนิติบุคคล

๔. การลงทุนพัฒนาต่าง ๆ ของรัฐในพื้นที่เขตบาง เชน เป็นการสร้าง
 ทัศนคติที่ดีระหว่างประชาชนกับรัฐบาล ทั้งนี้เพราะประชาชนจะมีความรู้สึกที่รัฐบาลมิได้ทอดทิ้ง
 ให้พวกตนอยู่กันตามยถากรรม โดยเฉพาะผู้มีรายได้น้อยที่อาศัยอยู่ในชุมชนแออัด อีกทั้งประชาชน
 ทั่ว ๆ ไปยังจะได้รับผลประโยชน์โดยตรงจากการที่รัฐได้นำภาษีที่พวกตน เสียไปกลับมาพัฒนาท้องที่
 สิ่ง เหล่านี้ เป็นปัจจัยหนึ่งที่รัฐบาลได้รับการสนับสนุนจากประชาชน ซึ่งจะ เป็นผลให้เสถียรภาพทาง
 การ เมืองของรัฐบาลมีความมั่นคงยิ่งขึ้น